

Rozhovor s ministrom obrany SR Martinom Glváčom

A400M
Atlas
sa hlási
do služby

Oživené
boje
na Hrone
a pri Trenčíne

ZVIERATÁ
ako zbrane
i spolu bojovníci

1968

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Peter Vojtek si 21. augusta na Šafárikovom námestí v rámci pietnej spomienky organizovanej Konfederáciou politických väzňov Slovenska uctil pamiatku obetí vpádu vojsk Varšavskej zmluvy v roku 1968 do vtedajšieho Československa. V ten istý deň si pri pamätnej tabuli na budove Univerzity Komenského uctil obeť okupácie aj minister obrany SR Martin Glváč spolu s europoslankyňou Monikou Flašíkovou - Beňovou. „Je mi veľmi ľúto ľudských životov, ktoré pri tejto udalosti vyhasli. Takýto zásah je odsúdenia hodný bez ohľadu na to, v akom čase a v akej krajine sa udial,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč. „Politické normalizačné čistky v sedemdesiatych rokoch postihli aj vtedajšiu armádu, pričom vojaci, ktorí nesúhlasili s okupáciou, sú dnes združení vo Vojenskej obrode Slovenska, s ktorou spolupracujeme,“ uviedol náčelník GŠ OS SR genpor. P. Vojtek.

Invázia síl Varšavskej zmluvy v noci z 20. na 21. augusta 1968 do ČSSR bola vpádom vojsk ZSSR, Maďarska, Poľska a Bulharska. Účasť vojsk NDR bola (až na malý počet špecialistov) v poslednej chvíli odvolaná. Rumunské vojská sa na invázii nezúčastnili. Do operácie bolo nasadených pol milióna mužov a približne 5 000 tankov. Československá ľudová armáda na rozkaz prezidenta Svobodu nekládla

odpor. V priebehu invázie prišlo o život 108 československých občanov. Na Slovensku zahynulo 29 ľudí, jeden Slovák zomrel pri budove rozhlasu v Prahe. Po okupácii nastalo dlhé pochemúrne obdobie okupácie, čistiek a tzv. normalizácie. Posledné ruské okupačné jednotky sa z Československa stiahli až v roku 1991.

Foto: Ivan Kelement

Pavol Vitko
šéfredaktor

Ako nekonečnú neveselú pesničku počúvali vojaci a zamestnanci rezortu obrany informácie o redukcii počtov, krátení nášho rozpočtu, či rušení výdavkov na modernizáciu. O tom, či sa to dá aj inak, hovorí v hlavnom rozhovore OBRANY náš minister Martin Glváč.

Začiatkom augusta sa na štart Rajeckého maratónu a polmaratónu postavili okrem iných vojakov aj náčelník štábu 5. pluku špeciálneho určenia major Pavel Švelka a 15 jeho vojakov, ako aj štyria príslušníci amerických špeciálnych síl, ktorí spolu s našimi cvičili v Žiline. Štartovali z toho istého námestia, kde sa koncom augusta 1944 zhromažďovali zmobilizovaní občania a partizáni, aby sa zapojili do Slovenského národného povstania. Výnimočnú časť našich dejín si na viacerých podujatiach pripomenuli aj minister obrany Martin Glváč a náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek. Ústredné oslavy Povstania sa konali po našej uzávierke. V článku SNP: idealisti Divokého Billa prinášame na stranách 34 – 35 reportáž o účasti amerických vojakov v Povstaní. O ťažiskovej úlohe Červenej armády pri oslobodzovaní Slovenska napovedá fotoreportáž z rekonštrukcie historických bojov o Hron (22 a 23).

Armády od nepamäti využívali na svoje ciele aj zvieratá – a my sa k tejto skutočnosti vraciame v téme čísla Zvieratá v ozbrojených silách (8 až 13). Prinášame aj reportáž o výcviku mechanizovanej rotý z Michaloviec. V časti Technika predstavujeme lietadlo A400M Atlas (19 až 23). Príkladom pre nás všetkých môže byť rotný Kamil Kelbel, dvojnásobný držiteľ ocenenia Vojenský čin roka v kategórii Záchrana života (32).

Aj vzhľadom na to, že v októbri v ozbrojených silách prebehne ťažisko preskúšania z telesnej prípravy, vráťme sa pre inšpiráciu ešte raz do Rajca. Spomedzi žien bola v maratónke druhá najrýchlejšia poručička Sylvia Šebestian od našich Žilinčanov. Svoj prvý polmaratón tu vo svojich 64 rokoch zabehol aj ordinár ozbrojených síl František Rábek. No a generálporučík Peter Vojtek trénuje na Medzinárodnom maratón mieri v Košiciach, kde sa naše ozbrojené sily budú v štafetovom behu aj takto prezentovať v rámci 20. výročia svojho vzniku.

Želám Vám peknú (športovú) jeseň

Na obálke: Členovia Klubu vojenskej histórie Gabriš oživilí jazdecké tradície československých légii • Foto: Ivan Kelement

4 Čo sa deje v Egypte?

6 Rozhovor s ministrom obrany SR Martinom Glváčom

8 Zvieratá v ozbrojených silách: bojovníci alebo zbrane?

14 3. mechanizovaná rota michalovského práporu na Lešti

19

19 A400M Atlas sa hlási do služby

22 Oživené boje na Hrone

26 Srbská výstava obranného a bezpečnostného priemyslu PARTNER 2013

28 Slony v Hannibalovej armáde

32 Dva Vojenské činy roka rotného Kelbela

34 SNP: Idealisti Divokého Billa

36 Alkohol pod koberec nezamietieš!

44 Ako na zhyby na hrazde nadhmatom?

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXI. • č. 9/2013 • Redakčná uzávierka 23. 8. 2013 • Do výroby zadané 26. 8. 2013 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupca šéfredaktora: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonora BUJACKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Alfa print, s.r.o., Martin • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910.

EGYPT

a najmenšie zo štyroch ziel

V čase, keď toto číslo OBRANY odchádza do tlače, sa Egypt zmieta v krčoch nepokojov vrcholiacich stretmi ozbrojených stúpencov zosadeného prezidenta Mursího s poriadkovými a vojenskými oddielmi lojálnymi voči novej egyptskej vláde. Tak, ako v mnohých iných konfliktoch, interných aj medzinárodných, aj v tomto prípade sa od začiatku diametrálne líšili nielen počty mŕtvych a zranených udávané oboma stranami, ale aj scenáre ďalšieho možného vývoja v krajine.

Knajčastejšie spomínaným scenárom patrí (v poradí pravdepodobnosti): 1. pokračujúci chaos s prvkami partizánskeho boja; 2. vojenská diktatúra s deklarovanou dočasnou; 3. zmierenie znepriatelených strán a vyhlásenie volieb; 4. občianska vojna so zapojením cudzích elementov podľa vzoru Sýrie.

Hoci pre medzinárodné spoločenstvo je scenár pod číslom 3 – teda národné zmierenie a vyhlásenie volieb – najpriateľnejším riešením, faktom je, že momentálne rozloženie síl na egyptskej politickej scéne a značná konzervatívnosť elektorátu naznačujú opätovné víťazstvo Moslimského bratstva (MB). Idea, podľa ktorej by iskra vykresaná v Káhire zapálila už nielen protivládne, ale aj protiislamské ohnisky v Tunisku, Líbyi, Turecku a ďalších krajinách regiónu, sa zatiaľ nenaplnila, a je veľmi málo pravdepodobné, že po Arabskej jari bude nasledovať Arabské (babie) leto, v ktorom by sa regiónom prevalila vlna prodemokratických demonštrácií, a ktoré by vrátilo status quo ante z minulého roka. Na to sa islamisti – a osobitne Moslimské bratstvo – tešia príliš silnej podpore v samotných krajinách aj u mecenášov v zahraničí. A to aj napriek tomu, že MB už nemôže rátať s takou mohutnou podporou zo strany (islamistickej) salafistickej strany Nour ako v novembri a decembri minulého roka.

Na druhej strane, práve fakt, že armáda prevzala v krajine moc – hoci, ako tvrdia generáli, len dočasne a z núdze – hrá, paradoxne islamistom do karát. V prípade aplikovania scenárov pod číslami 1. a 2. by totiž popularita MB stúpala priamo úmerne dĺžke uplatňovania výnimočného stavu, resp. represívnych opatrení, síce uvedených do praxe v mene udržiavania poriadku a pokoja, ale v konečnom dôsledku obmedzujúcich bežný život deväťdesiatich miliónov Egypťanov. V takomto scenári by krajine pravdepodobne zostala na niekoľko ro-

kov totálne paralyzovaná, s najbližšími voľbami v nedohľadne.

Desať rán egyptských

Tak ako Egypt podľa Biblie postihlo desať pohrôm, aj dnes krajinu faraónov a geniálnych staviteľov trápia neduhy porovnateľné s tými biblickými: ekonomika stagnuje, inflácia presahuje 10 percent, v krajine je historicky najvyššia nezamestnanosť (13,3 %), občianska spoločnosť je prakticky ne-

Tak ako Egypt podľa Biblie postihlo desať pohrôm, aj dnes krajinu faraónov a geniálnych staviteľov trápia neduhy porovnateľné s tými biblickými.

funkčná, súdnictvo rozvrátené nekonečnými spormi s prezidentom a politická scéna roztrieštená. Nezanedbateľným faktorom sú aj susedia, s ktorými Egypt nemá práve najlepšie (historické) skúsenosti – Líbya, Sudán a najmä Izrael. Hoci izraelským hlavným záujmom v súčasnej situácii je zachovanie stability Egypta, a teda aj dodržiavanie mierovej zmluvy z roku 1979, zrážky medzi islamskými ozbrojenými a egyptskými poriadkovými zložkami pozdĺž hranice na severe Sinajského polostrova predstavujú pre židovský štát vážnu hrozbu. Niekoľko dní po prepuknutí násilia v Egypte izraelské ozbrojené sily po prvý raz použili svoj protiraketový systém Iron Dome (písali sme o ňom v januárovom čísle OBRANY) na obranu mesta Eilat, keď podľa medializovaných správ s jeho pomocou zničili raketu vystrelenú

spoza hraníc s Egyptom. K odpáleniu rakety sa neskôr prihlásila egyptská militantná skupina s argumentom, že to bola odvetá za smrť štyroch jej príslušníkov, ktorých zlikvidoval izraelský bezpilotný prostriedok.

Okrem tohto incidentu sa Izrael – zatiaľ – v egyptskom konflikte neangažuje, analytici však nevylučujú, že by sa tento postoj mohol zmeniť, ak sa útoky na izraelské ciele spoza hranice budú opakovať. Otázkou rovnako zostáva, do akej miery má egyptský vnútorný konflikt potenciál destabilizovať západný breh Jordánu a pásma Gazy, a skomplikovať tak vyhladky na mierové rokovania medzi Izraelom a Palestínou. Moslimské bratstvo má totiž silnú podporu medzi palestínskymi militantnými organizáciami, vrátane Hamasu, ktoré sa netaja podporou zosadenému egyptskému prezidentovi Mursímu. Silnou kartou hrá v tejto partii aj Turecko, ktorého vzťahy s Egyptom ochladli v posledných dňoch natoľko, že Ankara na protest proti vývoju v krajine stiahla z Egypta svojho veľvyslanca (a Káhira sa odplatila rovnakou mincou). Paradoxne, práve turecký príklad dávajú niektorí analytici za vzor Egyptu: politickej strane AKP súčasného tureckého premiéra Erdogana sa totiž podarilo to, čo dosiaľ nikomu – domestikovať (rozumej: skrotiť) islam a dosiahnuť úspech tak v ekonomickej ako aj v zahraničnopolitickej rovine.

Samozrejme, na aplikovanie takéhoto modelu v Egypte by Moslimské bratstvo muselo nasledovať príklad tureckých islamistov, t.j. modernizovať svoj imidž a jednoznačne sa dištancovať od podpory násilia ako cesty na riešenie problémov. A to sa s najväčšou pravdepodobnosťou nestane.

Egypt tak čaká neľahká voľba – vybrať si to najmenšie zo štyroch ziel. Ktoré to bude, to sa v tejto chvíli naozaj nedá predpovedať.

Minister obrany Slovenskej republiky
Martin Glváč:

Od konsolidácie k reálnym výsledkom

Opakované znižovanie počtov, krátenie rezortného rozpočtu, škrtanie výdavkov na modernizáciu a rozvoj – to všetko a ešte viac už dlhší čas nepridávalo na nálade vojakom ani zamestnancom rezortu obrany. O tom, či sa to dá aj inak, sme sa rozprávali s ministrom obrany Martinom Glváčom.

Vojakov ste potešili rozhodnutím, že podiel, ktorý sa bude vyčleňovať v rámci rozpočtu rezortu obrany na modernizačné projekty, narastie postupne na 16 až 20 %. Dá sa to uskutočňovať?

Situácia v ozbrojených silách je zlá a vážna. Je to dôsledok toho, čo sa tu dialo. Do rezortu obrany prichádzali miliardy, ozbrojené sily však upadali. Vystriedalo sa veľa ministrov, po ktorých zostalo žalostné dedičstvo. Ani sa nečudujem, že vojaci sú skeptickí; veď im chýba základná výbava, chceli by viac cvičiť, no od všadiaľ počúvajú, že na nič nie sú peniaze. Kam sa pozriete tam je problém. Kritizovať môžete skoro všetko, no a ja to musím riešiť. A to najmä v čase ťažkej ekonomickej krízy, keď v štátnej kase chýbajú miliardy. V minulosti sa mediálnym marketingom vytváral dojem, že o vojakov je a bude postarané a už bude len lepšie. Omyl. Z rezortu zobrali 60 miliónov eur, do výstroja a výzbroje sa neinvestovalo. Podiel výdavkov na rozvoj a výstroj bol v roku 2011 najnižší v histórii ozbrojených síl – niečo vyše 8 percent. Po mojom nástupe v roku 2012 sme museli pristúpiť ku konsolidačným opatreniam. Nastavili sme systém tak, že všetky peniaze, ktoré získame vnútri, pôjdu na rozvoj. Už v roku 2013 sme podiel na rozvoj zvýšili na 15,23 %. Rezort obrany nie je o ľavicovej a pravicovej politike, ale predovšetkým o dobrých manažérskych

rozhodnutiach. Musím konštatovať, že zlými rozhodnutiami minulého vedenia sa zlá situácia ešte zhoršovala. Kšeftovaním s nepotrebnými lego skladačkami prišiel štát o 16,4 milióna eur. Absolútne nepochopiteľné je pre mňa to, ako bývalé vedenie zdevastovalo stíhačky, ale problémov by bolo na dlhý zoznam. Chcem, aby sa to zlepšilo. Nevenujem toľko času mediálnemu marketingu, ale veci skutočne riešim. Privítal by som väčšiu pružnosť, no vedenie ozbrojených síl nebolo zvyknuté, resp. pripustené k spolurozhodovaniu. Treba však jedným dychom povedať, že za tým, čo sa tu dialo v minulosti, stáli aj vojaci. Rozhovory s generálnym štáбом dnes bývajú ťažké, keď sa rozprávame o potrebách a prioritách. Chcem viac počúvať aj vojakov, poddôstojníkov a dôstojníkov, ktorí slúžia v útvaroch. Aj preto, lebo viete veľmi dobre, že funguje prísna hierarchia a tá jednoducho často nepustí.

Okrem iného sa očakáva aj vami avizovaná modernizácia BVP 2 v spolupráci s Českou republikou. V pláne je i výmena ľahkých nákladných automobilov, teda už prestarnutých Praga V3S. V akom štádiu sú tieto zábery?

Čo sa týka modernizácie BVP 2, ide o spoluprácu s Českou republikou v spolupráci s ďalšími slovenskými podnikmi. Malo

by ísť o jeden z najväčších projektov výzbrojovania v histórii Ozbrojených síl SR i vzájomnej slovensko-českej spolupráce po roku 1993. Prirovnal by som to k obnoveniu značky „Made in Czechoslovakia“. Čoraz viac prestarnuté Pragy V3S chceme nahradiť modernejšími vozidlami, treba si však uvedomiť, že máme aj ďalšie kategórie fyzicky aj morálne zastaraných automobilov. Prijali sme rozhodnutie v maximálnej miere zabezpečiť obmenu techniky tak, že budeme nakupovať také nové výrobky, ktoré sú osvedčené a náklady na ich servis a logistiku sú minimálne. Ďalším kritériom pre nás je, aby sa na ich výrobe v maximálnej možnej miere podieľali slovenské podniky, aby mali prácu naši ľudia.

A vaše ďalšie plány v oblasti modernizácie?

Naše plány v oblasti modernizácie sú v súlade s Bielou knihou o obrane SR. Pripravujeme projekt viacúčelového taktického vozidla, postupnú obmenu rádiolokačnej techniky pre vzdušné sily, ale aj nákupy automobilovej techniky všetkých kategórií. Samozrejme, všetko bude závisieť od reálnych požiadaviek Ozbrojených síl SR a rozpočtu, s ktorým budeme hospodáriť. V dlhodobejšom horizonte pripravujeme zábery ako zabezpečiť protivzdušnú obranu Slovenskej republiky.

Nespomalilo vaše úsilie pozastavenie čerpania financií zo štátneho rozpočtu na začiatku roka?

Samozrejme, takéto opatrenie spôsobí komplikácie. Podstatné je, že zatiaľ sme nemuseli rušiť žiadny hlavný projekt. Zavedli sme prísnejšie pravidlá pri podpísaní zmlúv ako aj centrálnu evidenciu zmlúv, ktorá zabezpečuje dôsledné dodržiavanie zákona o verejnom obstarávaní, sprehľadňuje zmluvné vzťahy a plnenie jednotlivých zmlúv. Evidované sú v nej nielen novozatvorené zmluvy, ale aj v minulosti uzatvorené rámcové dohody.

Ako ste spokojný s činnosťou vo VOP Nováky po tom, ako vedenie rezortu začiatkom roka našlo pre podnik strategického partnera o odovzdalo ho do 20-ročného nájmu? Aj vzhľadom na to, že podobným spôsobom chcete stabilizovať situáciu vo VOP Trenčín.

Zo všetkých našich akciových spoločností bol na tom najhoršie práve Vojenský opravárenský podnik v Novákoch, ktorý si žiadal okamžité riešenie. Zvažovali sme viacero možností, z ktorých ako optimálne riešenie vyšiel dlhodobý prenájom, a teda vstup strategického partnera. Podmienky vo verejnom ponukovom konaní sme nastavili tak, aby nájomca zachoval predovšetkým zamestnanosť. To sa nám podarilo a ľudia v hornonitrianskom regióne o prácu neprišli. Podarilo sa nám zachrániť 140 pracovných miest. Tým, že sme VOP Nováky prenajali, získal rezort viac než dva milióny eur, ktoré môžeme využiť účelnejšie a ešte získame aj príjem z prenájmu vo výške viac ako 240 000 eur. Len podotýkam, že bývalé vedenie chcelo podnik zrušiť. Takže namiesto pracovných miest by bolo 140 nezamestnaných a štát by prišiel o príjem. Tak ako v prípade VOP Nováky by sme chceli vyriešiť aj situáciu vo VOP Trenčín.

Po teroristickom útoku na slovenských vojakov v Afganistane sa do liečby zranených príslušníkov OS SR zapojila aj Ústredná vojenská nemocnica v Ružomberku a vedenie rezortu zvažuje vyslanie lekárskeho tímu do Afganistanu. Aké ťažiskové úlohy bude riešiť vojenské zdravotníctvo?

Medzi ťažiskové úlohy vojenského zdravotníctva patrí predovšetkým poskytovanie zdravotnej starostlivosti pre profesionálnych vojakov, zamestnancov rezortu obrany, vojenských dôchodcov a veteránov, ako aj pre ich rodinných príslušníkov. Pri plnení týchto úloh má nezastupiteľné postavenie Ústredná vojenská nemocnica v Ružomberku, kam boli prevezení aj ťažko zranení vojaci z Afganistanu. Nedávno som Martina a Mateja v Ružomberku navštívil. Bol na nich úplne iný pohľad, ako keď som ich videl ležať v Kandahare. Počas návštevy sme diskutovali s vedením nemocnice a mohol som sa presvedčiť, že ide o špičkové zariadenie s vynikajúcimi odborníkmi. Pokiaľ ide o pripravované na-

sadenie zdravotníckeho tímu do operácie ISAF v Afganistane, vláda schválila návrh na vyslanie našich zdravotníkov, ktorí by mali pôsobiť v nemocnici NATO ROLE 3

Rezort obrany som zdedil v čase, keď bol na verejnosti známejší skôr škandálom z odpočúvania ako výsledkami odbornej práce. Prvý rok bol v znamení konsolidačných opatrení. Zefektívnením procesov a prehodnotením pôvodných zmlúv sa nám podarilo investovať peniaze tam, kde to armáda skutočne potrebovala.

v Kábule. Vojenský lekári tak môžu získať v Afganistane cenné praktické skúsenosti z reálneho nasadenia vo vojenskej operácii. Malo by ísť o nasadenie troch tímov s počtom piatich ľudí s predpokladom troch 4-mesačných rotácií v priebehu roka 2014. Mandát musí ešte schváliť parlament.

Keď sa vrátíme k operácii ISAF, aké úlohy do jej ukončenia budú naši vojaci v Afganistane plniť?

V prípade Afganistanu platí stanovisko, ktoré deklarujeme od začiatku: „Spolu sme prišli, spolu odídeme“. Ozbrojené sily budú v súlade s mandátom plniť úlohy až do ukončenia operácie ISAF. Z jednotiek, ktoré v súčasnosti v operácii pôsobia, plánujeme v roku 2014 ponechať strážnu jednotku na leteckej základni Kandahar, národný podporný prvok a príslušníkov ozbrojených síl, ktorí pôsobia vo veliteľstvách operácie ISAF. Od júna 2013 sme stiahli jednotky, ktorých úlohy boli v zmysle realizácie cieľov operácie ISAF splnené. Konkrétne ide o vojenské poradné tímy, tím na odstraňovanie nevybuchnutej munície a stiahli sme aj vojakov pridelených do provinčného a rekonštrukčného tímu v provincii Uruzgan. Od januára 2014 plánujeme nasadiť do ukončenia operácie ISAF aj zdravotnícky chirurgický tím (do 5 osôb), ktorý bude na základni KAIA pri medzinárodnom letisku v Kábule pôsobiť v poľnej vojenskej nemocnici spolu s českými kolegami. Ozbrojené sily zároveň od januára 2014 do operácie ISAF vysielajú skupinu pre

špeciálne operácie, ktorá bude plniť úlohy podpory a poradenstva pre jednotky špeciálneho určenia afganských bezpečnostných zložiek v súlade s meniacimi sa požiadavkami velenia operácie ISAF. V kontexte pôsobenia Slovenskej republiky v Afganistane treba spomenúť tiež náš záväzok podporovať Afganistan aj po roku 2014, ku ktorému sme sa spolu so všetkými členskými krajinami NATO prihlásili už počas summitu NATO v Chicagu. Popri poskytovaní finančnej podpory sa Slovenská republika zaviazala zapojiť aj do novej misie nebojového charakteru, ktorá bude spustená pod velením NATO po ukončení operácie ISAF. Konkrétne počty jednotiek a úlohy, ktoré budú plniť príslušníci OS SR po roku 2014 ešte nie sú definitívne stanovené a podliehajú rozhodovaciemu procesu aj vnútri Aliancie.

Vojaci tento rok v súčinnosti s ďalšími orgánmi štátu opätovne pomáhali pri jar-ných povodniach a letných požiaroch. Zistili ste v rámci systému koordinácie pomoci občanom štátnymi orgánmi v krízových situáciách rezervy, ktoré treba riešiť, alebo je nastavený na dostatočnej úrovni?

V akútnych situáciách pri povodniach riešili naši vojaci problémy možno aj neštandardným spôsobom. Pómáhali ľuďom so sťahovaním, pieskovali hrádze, zabezpečovali kyvadlovú dopravu aby sa mohli dostať do práce, domov a k lekárovi. Evakuovali materiál, dovážali stravu. Úlohy plnili profesionálne a chcem im opakovane poďakovať. Sám som v júni počas povodní navštívil postihnuté miesta. Spolu s ministrom vnútra a životného prostredia sme sa rozprávali so zástupcami miestnych samospráv a občanmi, ktorých povodne reálne ohrozovali. Zhodli sme sa, že bude potrebné urobiť legislatívnu úpravu tak, aby sme možno v budúcnosti vedeli reagovať ešte promptnejšie a nemuseli čakať s pomocou dovedty, kým budú vyhlásené isté stupne ohrozenia. Nič nie je dôležitejšie ako životy a zdravie občanov a predovšetkým na to budeme pri úprave legislatívy pamätať.

Čo vás po skoro roku a pol pri riadení rezortu obrany prekvapilo pozitívne, respektíve opačne – kde ste nečakali až také problémy, ktoré treba prekonať?

Pre mňa bol rezort obrany od začiatku výzvou. Zdedil som ho v čase, keď bol na verejnosti známejší skôr škandálom z odpočúvania než výsledkami odbornej práce. Prvý rok bol v znamení konsolidačných opatrení, keď sa nám zefektívnením procesov a prehodnotením pôvodných zmlúv podarilo investovať peniaze tam, kde to skutočne armáda potrebovala. V druhom roku chceme čo najviac peňazí investovať do výzbroje a výstroja pre vojakov. Mojm cieľom je, aby vojaci videli reálne výsledky a nie iba kvantum trestných oznámení, na čo sa špecializoval môj predchodca.

Zhováral sa: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Zvieratá v ozbrojených silách

Bojovník alebo zbraň?

Odkedy sa kôň a pes stali spoločníkmi človeka, sprevádzali svojich pánov aj do ozbrojených konfliktov, kde sa na celé tisícročia stali nenahraditeľnými. No využitie vo vojenských službách našli i holuby, dravé vtáky, ťavy, slony či delfíny. A počuli ste už, že neoceniteľnými pomocníkmi môžu byť aj včely alebo netopiere? Ony, ale najmä zvieratá v službách Ozbrojených síl Slovenskej republiky sú témou septembrovej Obrany.

Vojenský veterinári

Tému septembrového vydania Obrany, ktorou sú zvieratá v ozbrojených silách, otvárame s pplk. MVDr. Jozefom Némethom, hlavným veterinárnym lekárom OS SR.

Bepečnosť potravín a vody, veterinárna starostlivosť o služobné zvieratá a ochrana proti biologickým zbraňam – to sú hlavné úlohy, ktoré zabezpečujú vojenský veterinári u nás aj v Aliancii.

Účasť v špeciálnych tímoch

Funkcia hlavného veterinára je zaradená v štruktúre Úradu hlavného lekára OS SR. V súčasnosti máme v uniforme 14 lekárov a ďalších troch civilných laborantov. „Dávame si záležať najmä na výcviku a modernom vybavení tímu preventívnej medicíny a tímu na vyšetrovanie epidémií (Preventive medicine team and deployable outbreak in-

vestigation team – PMAOIT). Ich súčasťou sú aj veterinári,“ konštatuje pplk. Németh. „Potenciálne zneužitelných baktérií a vírusov je niekoľko zoznamov. K nim treba prirátavať aj toxíny bakteriálneho a živočíšneho pôvodu, ktoré sú účinnejšie ako všetky doteraz známe syntetizované látky. Prevencia a ochrana pred týmito hrozbami sa stávajú nevyhnutnosťou. Nejde len o mikroorganizmy napádajúce ľudí, ale aj tie, ktoré sú patogénne pre zvieratá,“ dodáva. Nosným zariadením pre tímy sú poľné mobilné hygienicko-epidemiologické laboratória – PMHEL postavené na podvozku Aktis 4x4 a s príviesom na podvozku A3. V súčasnosti

prebieha doplnenie a modernizácia ich prístrojového vybavenia. Od roka 2010 majú tímy k dispozícii aj vozidlá na odber vzoriek Land Rover 130 VSkOV - B.

Pripravenosť na možné nasadenie oboch osemčlenných tímov je stanovená na rok

2014. V minulom roku absolvovali národnú evaluáciu a túto jeseň je plánovaná ich medzinárodná certifikácia.

Budú predsedáť v NATO

„Starostlivosť o zdravie služobných zvierat zabezpečujeme po dohode s jednotlivými veliteľstvami,“ konštatuje pplk. Németh. Poskytovanie veterinárnych, hygienických a sanitárnych služieb dislokovaným jednotkám a v prípade nevyhnutnosti aj domácomu obyvateľstvu je ďalšou dôležitou úlohou. Vzhľadom na nevyhnutnosť oboznamovať sa s najnovšími informáciami naši

veterinári spolupracujú či dlhodobo stážujú na špičkových pracoviskách univerzitných nemocníc či úradoch verejného zdravotníctva. „Jeden z kolegov sa vrátil s ISAF a druhý sa do Afganistanu pripravuje,“ dodáva hlavný veterinár.

A ešte dve dôležité úlohy. „Spomínané tímy priamo na mieste určenia zisťujú iba pravdepodobnú prítomnosť niektorého z epidemiologicky závažných mikroorganizmov. Definitívne potvrdenie je aj v zmysle smerníc NATO potrebné urobiť v kamennom, resp. v kontajnerovom laboratóriu.“ To kamenné budujú

v priestoroch Odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností v Liptovskom Mikuláši. No už teraz je svojím prístrojovým vybavením a bezpečnostnými parametrami jedno z najmodernejších na území Slovenska. Môžeme tiež avizovať, že v roku 2015 Slovensko prevzme po Američanoch na tri roky predsedníctvo v expertnom paneli NATO pre bezpečnosť vody, potravín a veterinárnu podporu. Podpredsedom tohto panela je pplk. Németh.

Text: Pavol Vitko

Naše psy v Kandahare

Služobná kynológia v našich ozbrojených silách je od prvého marca 2006 začlenená do organizačnej štruktúry Vojenskej polície. Odborne ju riadi oddelenie kynológie riaditeľstva Vojenskej polície v Centre výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek pod vedením hlavného kynológa Bc. Ivana Lakomčíka.

V súčasnosti máme v ozbrojených silách celkovo 69 služobných psov, z toho vo Vojenskej polícii 25. Zďaleka nemáme naplnené všetky tabuľkové miesta. Veď podľa nich by sme len vo Vojenskej polícii mali mať 40 psov. Snažíme sa ich z obmedzených finančných zdrojov postupne obmieňať. V tomto roku sme zatiaľ vykúpili päť

služobných psov. Je to škoda, lebo pes má oveľa citlivejšie zmysly ako človek. Skôr reaguje na blížiacu sa nebezpečenstvo, upozorňuje naň, vie rýchlejšie prehľadať určený priestor, ale aj vojenskú techniku,“ vymenúva hlavný kynológ dôvody, ktoré hovoria v prospech využitia služobného psa v ozbrojených silách.

Priekopníci v Afganistane

Poznamenáva, že rovnako vie aj detekovať látku, na ktorú bol vycvičený. Napríklad výbušninu, drogy či zbrane. Navyše ustráži väčšie a najmä členitejšie teritórium ako človek. Pôsobí aj preventívne a je nenahraditeľným pomocníkom pri hliadkovej činnosti. Dokonca služobný pes často vzbudzuje väčší rešpekt, ako ručná strelná

zbraň a v prípade nasadenia má menšie následky na zdraví. V poslednom období je vo vyspelých armádach samozrejme využívať pri spomínaných činnostiach tieto výhody psa s novými technickými prostriedkami.

Od decembra 2010 majú psovodi Vojenskej polície aj prvú medzinárodnú skúsenosť. Pôsobia v operácii ISAF v Afganistane. Zatiaľ túto skúsenosť získalo 6 psovodov (prvé psy boli vycvičené na vyhľadávanie výbušnín, ďalšie na drogy). Prvým bol nadrotmajster Ján Jánošík, starší inštruktor Centra výcviku a vojenskej kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek. Do Kandaharu odchádzal s dvoma psami, nemeckými ovčiakmi Bingom a Murom. Bol zvedavý na to, čo dokážu psy z iných armád a najmä americké a ako v tomto porovnaní obstoja naše slovenské. „Po prvých spoločných akciách s Američanmi pri prehľadávaní som si vydýchol, Bingo a Muro v ničom nezaostávali. Naopak, niekedy boli dokonca lepší. Bol to dobrý pocit,“ spomína nadrotmajster Jánošík.

Veľkou neznámou pre neho bolo, ako budú psy znášať horúčavy. „Nespoliehal som sa len na klimatizáciu v aute. Keď som sa dozvedel, že pôjdeme na akciu, tak som si dal deň vopred zamraziť vodu. Pri odchode na akciu som bral so sebou minimálne 10 zmrazených fliaš s vodou. Rozložil som ich na prepravný box nad psov. Čad, ktorý sa roztápal vytváral chlad a potrebnú vlhkosť. Psom to pomohlo. Chodili za mnou po vodu aj Američania a snažili sa môj systém napodobniť. Spolupráca s nimi bola veľmi dobrá,“ spomína psovod.

Výhody i nevýhody dvoch psov

Nadrotmajster Jánošík približuje výhody i nevýhody, keď mal v Afganistane dvoch psov. „Prichádzal na návštevu kanadský premiér a mal navštíviť v kanadskom campe aj pamätník padlým kanadským vojakom. Jeho prehľadanie i okolitého areálu pripadlo mne. Bolo už okolo pol tretej popoludní a poriadna horúčava. Stále som striedal psov

pri plnení úlohy. Tu sa ukázala výhoda mať dvoch psov, lebo som prakticky mohol robiť bez prestávky. Včas sme prehľadali celý priestor. Ďalšou výhodou je, že na rôzne práce máte rôznych psov. Lebo každý z nich je predsa len iný. Keď som išiel prehľadávať väčšie množstvo vozidiel bral som Mura, ktorý mal ohromnú výdrž. Naopak, keď boli na ulici podozrivé predmety, musel som mať pokojnejšieho psa, ktorý do takých predmetov nebude strkať labou, ani nosom. A to bola zasa parketa pre Binga. Naopak veľkou nevýhodou je, že si neviem dosť dobre predstaviť, ako by som mohol naraz fungovať s dvoma psami na vôdzke s mojím plným výstrojom na sebe. Aj preto sme neskôr upustili od dvoch psov,“ konštatuje prvý slovenský psovod v Afganistane.

A čo dal Afganistan obom inštruktorom? „Získali sme väčší pocit sebadôvery v seba a psov. Pre našu prácu inštruktora tu doma to bola neoceniteľná praktická skúsenosť. Lepšie vieme ozrejmiť v kurze učebné otázky. Medzi chvíľe, keď boli na svojich psov hrdí patrilo aj prehľadávanie človeka na výbušniny. Doma to nikdy nerobili. V Afganis-

tane to však bolo potrebné. Človek si ľahol na zem a pes ho tak dôkladne mohol prehľadať, to bola pre nás nová skúsenosť...“, priznávajú nadrotmajstri Jánošík a Kostolný.

Arno našiel hašiš

V súčasnosti pôsobí v operácii ISAF v Kandahare nadrotmajster Juraj Belko so svojím psom Arnom. Hneď po príchode sa uviedli veľmi dobre. „Pri prvej akcii sme v skorých ranných hodinách kontrolovali ubytovacie priestory jednej z firiem, ktoré pôsobia na základni. Pri presune ku kontrole vonkajších priestorov, sa Arno zrazu prudko otočil a začal značiť jedno miesto. Začali sme ručne prehľadávať priestor. Našli sme hašiš. Potom Arno označil ešte ďalšie tri úkryty a jednu fajku, ktorou sa hašiš fajčí. Dovedna sme našli 376 gramov hašišu. Bol som vtedy na Arna veľmi hrdý. Gratulovali mi kolegovia z medzinárodnej policajnej jednotky,“ približuje nadrotmajster Belko úspešnú akciu.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, archív VP

Delfíny na úteku

Ukrajinské médiá informovali, že vojnové námorníctvo stratilo tri bojové delfíny, ktoré dezertovali do mora z výskumného strediska ozbrojených síl. Na hlavách údajne mali pripnuté strelné zbrane. Médiá sa odvolali na zdroj z vojenského prostredia. Ukrajinské námorníctvo správu nekomentovalo. Delfíny mali ujsť počas výcviku aj napriek tomu, že miesto bolo zabezpečené. Inštruktori sa ich okamžite vybrali hľadať, no neúspešne. Vedenie námorníctva nariadilo, aby sa zložky pokúsili o ich vyhľadanie prostredníctvom radarov.

Ukrajinský Sevastopol patrí desiatky rokov k základniám, kde vojaci trénujú delfíny. Za čias Sovietskeho zväzu sa tu delfíny cvičili na boj s nepriateľskými diverzantmi či vyhľadávanie mín pod vodou. Ukrajinské médiá píšú, že v ich krajine sa obnovil prísne utajovaný výcvik desiatok druhov živočíchov. Práve delfíny považujú experti za výborných strážcov a prieskumníkov.

Americké vojenské námorníctvo služby delfínov využíva od roku 1960. Tréneri dokážu delfína poslať k presne určenému cieľu, aby ho zmonitoroval. Delfíny slúžili pri prvej a druhej invázii v Perzskom zálive či vo vojne s Irakom. Pomáhali vyčistiť prístav Umm Quasr od mín. Americké námorníctvo však popiera, že by

Letisko je revír Bohuša a Sára

Zrážky lietadiel s vtákmi predstavujú celosvetový problém, zabrániť mu chcú aj na našom najdôležitejšom vojenskom letisku Sliač. V stanici biologickej ochrany majú podľa Rastislava Pavlíka k dispozícii dva služobné sokoly. Samicu sokola rároha Sára a kríženca sokola rároha a sokola sťahovavého Bohuša. Sára a Bohuš sa starajú o svoj revír nad letiskom.

Nebezpečnosť vtákov pre leteckú činnosť sa zvyšuje v období ich migračných ťahov, keď odlietajú, alebo sa vracajú. Osobitne sa to týka vtáčích druhov, ktoré majú veľkú hmotnosť alebo migrujú vo veľkých krdľoch.

Zabrániť stretom s vtákmi

Oba dravce odstrašujú vtáky na letisku, aby sa nestretali s lietadlami. Jarný ťah sa začína škovránkami už niekedy koncom februára. Postupne prilietajú škorce, drozdy, čajky, husi, kačice, bociany. Koncom apríla medzi poslednými aj lastovičky. Potom je relatívne pokoj. „Až dotedy, keď vtáky vyvedú na oblohu potomstvo. Potom nastáva jesenný ťah. Niektoré sú drzé. Napríklad mladé myšiaky. Sedia okolo dráhy, aj keď štartuje MiG-29. Ich rodičia to nerobia, majú už skúsenosti. Naše dravce ich neraz vyplašili. V súčasnosti nám robia veľký problém lastovičkovité. Lovia hmyz, ktorý sa zdržiava po ochladení nad teplejšou vzletovou a pristávacou dráhou. Určené plochy prechádzame denne, robíme ornitologický prieskum. Sledujeme, kde sa momentálne vtáky vyskytujú. Strieľajú sa šrapnely, počas lietania dravce nepúšťame. Idú hore len vtedy, ak je vhodná sokoliarska metóda. Samozrejme po dohovore s riadiacou vežou,“ približuje prácu príslušníkov stanice biologickej ochrany Miroslav Rajček.

Stanica sídli v novo upravenom objekte, neďaleko úkrytov leteckej techniky s lietadlami MiG-29. V areáli stanice je aj psi-nec, hospodárska budova, a najmä voliéry

cvičilo delfíny aj ako smrtiace zbrane. Delfíny a tulene trénuje v rámci programu U.S. Navy Marine Mammal Program v kalifornskom San Diegu, stredisko však má aj v Mexickom zálive.

V roku 2005 sa objavili správy, podľa ktorých z jazera Pontchartrain ušli počas hurikánu Katrina desiatky amerických vojenských delfínov. Aj v tomto prípade ozbrojené sily informácie dementovali.

Včely a EOD

V roku 2007 sa v Chorvátsku začali práce na chove včiel, schopných vyhľadávať míny a iné výbušniny, uložené na povrchu terénu alebo zakopané v malej hĺbke pod povrchom. Chorvátski odborníci spolupracujú s poľnohospodárskou fakultou záhrebskej univerzity. Nepoužívajú nijako genetiky upravené alebo špeciálne vyšľachtené včelstvá. Rozvíjajú len špeciálny výcvikový program, založený na extrémnej schopnosti bežných včiel zachytiť aj slabé pachové stopy. Pri výcviku si včely spájajú špecifický pach výbušnín s arómou obľúbenej potravy. Dokážu bezpečne nájsť výbušninu ukrytú v teréne na vzdialenosť až päť kilometrov. Označia ju tak, že na ňu zosadnú, čo však neiniciuje rozbušku. Projekt je zaujím

mavý a nádejný najmä preto, že včely sú lacnejšie, citlivejšie aj rýchlejšie ako psy a vyhľadávanie aj označovanie výbušnín včelami je oveľa bezpečnejšie.

Dôležitý bezpečnostný prvok

Psy im pomáhajú vyduriť zver. „Priamo v osi vzletovej a pristávacej dráhy je družstvo, hnojisko i hniezdisko bocianov. Strieľame šrapnely, aby sme vtáky vyplašili, ale tie si na ne rýchlo zvyknú. Strach z dravcov je najúčinnnejší. Máme k dispozícii signálne pištole-šrapnelky, brokovnice kalibru 16 a 12 mm malokalibrovku kalibru 22. Sem tam sa na letisko zatúla aj zver. Líšky, srnky či túlavé psy. Keď sa pokosí tráva, doslova sa sem zletia všetky bociany zo širokého okolia. Tie sa nedajú vyrušiť ani šrapnelmi. Dravce na letisku nie sú garanciou, ale prevenciou proti stretnutiu leteckej techniky s vtákmi. Naposledy sme sa tu stretli s dažďovníkmi, čo je lastovičkovitý druh,“ zdôrazňuje Rastislav Pavlík. Stanica biologickej ochrany letiska je aj

pre dravce. Stanici šéfuje desiatnik Peter Kačmar. Zamestnanec Rastislav Pavlík ako sokoliar pôsobil v Nemecku a v arabských emirátoch. Po návrate na Slovensko zakotvil na sliačskom letisku.

Dravec si musí zvyknúť

„Dravec sa naučí, že sokoliar je preň zdrojom potravy. Preto sa učí žrať z ruky, potom z vábidla. Vzďialenosti sa čoraz viac predlžujú. Základný výcvik trvá dva až tri mesiace. Na službu na letisku sa najviac hodí sokol,“ hovorí sokoliar.

Sokol patrí medzi najrýchlejších, ale aj najvytrvalejších operencov. Loví tak, že vystúpa do výšky, tam krúži, a keď zbada korisť, spustí sa za ňou strmhlavým letom. Pri strmhlavom lete vyvinie rýchlosť až 320 kilometrov za hodinu.

Dravce zo Sliača majú na ľavej nohe uviazanú rolničku a štítok s menovkou, na pravej zasa vysielac. Je to súčasť telemetrickej súpravy, ktorá pozostáva z vysieláča-prijímača. Keď sa dravec vzdiali a sokoliar potrebuje zistiť, kde sa nachádza, využíva na to smerovú anténu. Ob-

siahne celý priestor letiska a na rovine v ideálnych podmienkach až 10 – 15 kilometrov. Stane sa, že dravec zaletí preč. Najmä vo svojom mladšom veku, keď ešte nemá zité potrebné návyky.

podľa veliteľa zmiešaného krídla plukovníka gšt. Vladimíra Lisého veľmi dôležitý bezpečnostný prvok zabezpečenia leteckej prevádzky.

Text a foto: Jozef Žiak

Šakal na základňu nepatrí

Zvieratá vojakom nielen pomáhajú, ale môžu byť aj nebezpečné. Ako na najväčšej základni NATO v afganskom Kandaháre (KAF), kde sa zamestnanci kontraktorskej firmy starajú o odchyt šakalov (*Canis aureus*) a ďalších nevítaných zvierat. „Šakal si napriek dobrému oploteniu nájde spôsob ako sa dostať dnu – a my mu pomôžeme von,“ usmial sa Allo Robillo z Filipín. Na velení základne pôsobí aj environmentalista a pod jeho vedením odchyť Robillov tím do pascí mesačne až do 30 šakalov, divých mačiek či túlavých psov.

„Na základniach chované psy musia byť preverené a očkované veterinárom,“ zdôrazňuje plukovník MUDr. Jozef Ragan, riaditeľ odboru zdravotníckej podpory Úradu hlavného lekára OS SR. V rokoch 2010 - 2011 pôsobil v ISAF ako lekársky zástupca hlavného lekára operácie. Na starosti mal aj zdravotnú prevenciu. Počas jeho 13-mesačného pôsobenia v Afganistane len raz dostal informáciu o pohrození vojaka psovitou šelmou. Nespomína si už či išlo o šakala alebo o túlavého psa, no s istotou vie, že vojak musel byť očkovaný proti besnote, pretože šelma ušla. Bez preočkovania by bola besnota pre človeka smrteľná.

Text a foto: Pavol Vitko

Legionári na koňoch

Kone sa síce v niektorých armádach ešte využívajú, ale v slovenských ozbrojených silách ostali iba spomienkou. No ukazuje sa, že ju treba aspoň symbolicky oživiť.

Bývalí štátni tajomníci ministerstiev Obrany a vnútra Daniel Duchoň a Vladimír Čechot podpísali v roku 2009 s českými partnermi projekt Légie 100. Zaviazali sa pripomenúť si sté výročie pôsobenia československých légii v rokoch 1914 až 1920. No a v Rusku pôsobil aj čs. 2. jazdecký pluk Sibírsky, ktorý mal asi 500 koní. „Velil mu plukovník Jaroslav Červinka,“ povedal nám podplukovník v. v. Dušan Majerčík, člen Klubu vojenskej histórie Gabriš. Podplukovník Majerčík sa venuje koňom od roku 1990, keď sa zoznámil s dnes plukovníkom v. v. Júliusom Kováčom. Ako členovia jazdeckého klubu Dunaj Bratislava už v 90. rokoch organizovali s podporou rezortu obrany rôzne vojensko-prezentačné akcie. Napríklad niesli mierové posolstvá ministra obrany do Maďarska, Česka či Rakúska a zúčast-

nili sa ako dôstojníci slovenskej armády na diaľkových pochodoch do Banskej Bystrice, Prahy alebo Mníchova. Pravdaže, podobne ako vtedy, rovnako i dnes na svojich vlastných koňoch.

„V súvislosti s projektom Légie 100 sme si dali v Čechách ušit' legionárske uniformy. Vyrábajú nám aj šable, zimný výstroj či dobové postroje na kone,“ uviedol pplk. Majerčík. Na otázku, kto im to platí, odpovedal jedným slovom: „My.“ Na ilustráciu: len blúza s nohavicami ich stála po 500 eur, pričom dali vyrobiť päť kompletov. K tomu treba čižmy, čiapku, zimnú výstroj – a tiež ručne vyšívanú repliku legionárskej zástavy, ktorá bude stáť asi 80-tisíc českých korún. „Len aby sa to nedozvedela moja manželka...“ zasmial sa D. Majerčík, keď vyratúval, čo všetko ich bude stáť ostatok. Nehovoriac o starostlivosti o kone, ktoré

majú ustajnené vo Svätom Jure u Vladimíra Pažitného, tiež člena KVH Gabriš.

„S našimi koníkmi sme už boli v rámci rekonštrukcie napoleonských vojen vo Waterloo, pri Slavkove či Marengu a nevynechali sme ani obliehanie Bratislavy,“ vraví D. Majerčík, ktorý bol majstrom Slovenska vo vytrvalostnom jazdení na 120 km. Dodajme, že naposledy sme jeho troch kolegov na koňoch mohli obdivovať v Mojtíne pri príležitosti uloženia ostatkov „cisárskeho večného husára“ Ladislava Škultétyho - Gabriša, po ktorom nesie ich Klub vojenskej histórie meno. Na jeseň odcovávajú z Bratislavy, podobne ako ich českí kolegovia z Ostravy, aby sa 28. októbra stretli v Břeclavi na spoločných oslavách vzniku Československej republiky.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Mulica opäť v službe

Tento kríženec samice koňa a samca somára sa osvedčil aj v armáde. Mulice boli neoceniteľní pomocníci na nosenie ťažkých predmetov, zásob i zbraní. Jej služby využívali rímske légie, Napoleon aj pomocou mulíc prekročil Alpy. Počas I. svetovej vojny používala americká armáda v Európe vyše pol milióna týchto zvierat – skoro 70 tisíc ich počas vojny zahynulo. Dnes sa mulice využívajú napríklad pri operáciách v Afganistane, kde ich majú či už americkí vojaci alebo ich nepriatelia. Len si spomeňme na vojnu afganských mudžahídov proti Sovietskej armáde.

Kam sa podeli poštové holuby?

V ich prípade sa využíva kvalita navigačných schopností. Tie im umožňujú nájsť svoj domov aj zo vzdialenosti stoviek kilometrov. Po Egypťanoch využívali poštové holuby Gréci. Oznamovali návrat lode, výsledok bitky... Takto sa postupne dostali aj do kontinentálnej Európy. Bolo to v období križiackych vojen. V 16. storočí slúžili ako spojky medzi mestami či hradmi. V roku 1953 sa zapísali do vojenskej histórie, keď pri obliehaní holandských miest Haarlem a Leyden, keď sa ob-

rancovia chceli vzdať, priniesli správu o blížiaci sa pomoci vojsk Viliama Oranžského. S využívaním poštových holubov má bohaté skúsenosti nemecká armáda. Ku koncu I. svetovej vojny bolo na fronte v akcii asi 100 tisíc poštových holubov. Počas II. svetovej vojny mali dôležitú úlohu pri komunikácii medzi Francúzskom a Anglickom.

Úspešná previerka Michalovčanov

Taktickým cvičením s bojovými strelbami účelového zoskupenia 3. mechanizovanej rotы michalovského práporu v lete vyvrcholilo vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť trojtýždňové vyvedenie. Podľa veliteľa rotы kapitána Bartolomeja Balogha v rámci rotы cvičili aj niektoré ďalšie súčasti účelového zoskupenia. Napríklad opravárenská čata, ženijná rota a práporné obväzisko.

V prvej časti cvičenia sa rota premiestnila z priestoru rozmiestnenia a zaujala predurčenú základňu. Michalovčania precvičovali činnosť v priestore základne, zabezpečovali jej ochranu pred útokmi. Zaisťovali bezpečnosť v rámci stabilizačnej operácie aj v celom regióne. Vysielali pešie i motorizovaných patroly. Veliaci poddôstojník práporu štábný nadrotmajster Jozef Antolík pripomína, že dôležitou previerkou pripravenosti príslušníkov rotы bola aj vyčísťovacia operácia v zastavanom priestore.

Dobrý pomocník MILES

„Pri tejto činnosti narazili na pomerne veľký odpor. Úlohy splnili najmä vďaka účinnej podpore bojových vozidiel pechoty a ich palebnej sile. BVP ich podporovali pri prehľadaní budov a objektov. Dôležitou časťou cvičenia boli bojové streľby. Preverila sa aj činnosť rotы pri frontálnom

napadnutí základne a jej obrane. V roku 2010 som bol v Tarin Kowte veliacim poddôstojníkom strážnej čaty, neskôr aj veliacim poddôstojníkom tejto rotы. Ľudí poznám, s niektorými som pôsobil v ISAF. Aj preto sme taký dôraz kladli na zabezpečenie vstupov do základne a prehľadávaniu osôb a vozidiel,“ hovorí veliaci poddôstojník práporu.

Spoločne s veliteľom rotы si pochvaľujú možnosť využívať pri jednotlivých fázach cvičenia taktický simulátor MILES 2000, ktorý im veľmi pomáhal zreaľňovať výcvik. „Je to dobré najmä pre tých príslušníkov rotы, ktorí sú v jednotke krátko a ešte nemajú zahraničné skúsenosti z operácie ISAF, KFOR či mierovej misie OSN UNFICYP na Cypre. Usilujeme sa simulátor pri výcviku čo najviac využívať. Ideálne by bolo, keby sme podobné zariadenie mali k dispozícii aj v rámci prešovskej brigády,“ konštatuje veliteľ rotы.

Miestnych udivoval ovládaním paštúnčiny. „Absolvoval som v Liptovskom Mikuláši základný kurz. Najskôr to bolo približne 1 200 slovíčok, potom v Afganistane veľmi rýchlo pribúdali ďalšie. V Kandahare sme už nemali tlmočníka, tak sa mi moje vedomosti osvedčili. Aj preto, lebo tlmočník preloží to, čo chce on,“ hovorí na základe skúseností 33-ročný rodák z Tušinskej Novej Vsi pri Michalovciach.

Cieľom vyvedenia a taktického cvičenia bolo zladenie celého účelového zoskupenia rot, aby po vyvedení plnila úlohy v rámci mechanizovanej prápornej skupiny. Bola to vlastne príprava na práporové cvičenie, ktoré sa bude konať na prelome septembra a októbra. Počas neho sa už uskutoční certifikácia celej 22. mechanizovanej práporovej skupiny na zabezpečenie stabilizačných operácií.

Text a foto: Jozef Žiak

Veliteľa nesklamali

S veliacim poddôstojníkom oceňujú nasadenie všetkých príslušníkov rot. Najmä zástupcu veliteľa rot nadporučíka Antona Novotného, veliaceho poddôstojníka 3. čaty rotmajstra Martina Bardzáka, ktorý čate aj velil, lebo jednotke chýba veliteľ, veliteľa družstva rotného Slavomíra Struňáka, ale aj strelca desiatnika Marka Semka, operátora protitankového družstva slobodníka Jána Storošku, najlepšieho vodiča BVP vrote desiatnika Petra Gromana či slobodníčku Miroslavu Posypankovú. Tá podľa vyjadrenia nadriadených bez problémov absoljuje výcvik spoločne s mužmi a čoskoro prejde na novú pozíciu. Stane sa odstrelovačkou. „Je to síce väčšia zbraň, ale zároveň aj nová výzva pre mňa. Už sa na to teším,“ priznáva 29-ročná rodáčka zo Sobrance. Do ozbrojených síl ju zlákal brat, ktorý spoločne s ňou pôsobí v rovnakejrote.

V Afganistane by ho už nepredali

Slobodník Ján Storoška má za sebou dvojnásobnú skúsenosť z Afganistanu. Pôbil v Tarin Kowte i Kandahare.

Sily výcviku a podpory s novým veliteľom

Sily výcviku a podpory OS SR majú nového veliteľa. Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec do tejto funkcie slávnostne uviedol plukovníka Martina Stoklasu. Doterajší veliteľ, brigádny generál Ľubomír Svoboda odchádza na pozíciu náčelníka štábu v štruktúre Veliteľstva spoločných síl NATO.

Plukovník Stoklasa pracoval ako náčelník štábu Síl výcviku a podpory OS SR, nová funkcia je pre neho výzvou. „Optimalizujú sa procesy v OS SR, čaká nás vytváranie nových prvkov brigády bojového zabezpečovania a zefektívňovanie logistických procesov a mojou úlohou je, aby tieto procesy boli zabezpečené neprerušovane,“ povedal po vymenovaní do funkcie Stoklasa.

Martin Stoklasa má 44 rokov, bol veliteľom práporu okamžitej reakcie Ozbrojených síl Slovenskej republiky, pôsobil ako zástupca náčelníka štábu pre podporu v Kosove. Je absolventom Národnej vojnovej školy vo Washington, pôsobil vo funkcii náčelníka sekcie strategického plánovania ISAF.

Minister na výjazde

Minister obrany SR Martin Giváč 15. augusta navštívil dvoch vojakov, zranených v Afganistane, ktorí sú hospitalizovaní v Ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku. „Som veľmi rád, že ich zdravotný stav sa každým dňom zlepšuje. Obidvoch ešte čaká ďalšia liečba a rehabilitácia,“ povedal minister. Poďakoval lekárom a zdravotníckemu personálu za ich prácu. Martin Giváč sa stretol s pracovníkmi Personálneho úradu v Liptovskom Mikuláši aj s budúcimi profesionálnymi vojakmi, ktorí v rámci základného vojenského výcviku absolvovali prednášky v Akadémii ozbrojených síl. „Som rád, že mladí majú záujem o vstup do ozbrojených síl. Pozitívne je, že sa nám hlási aj dostatočné množstvo žien,“ povedal šéf rezortu. Minister informoval aj o začínajúcom projekte dobrovoľnej vojenskej prípravy. Ako povedal, časť prvkov základného vojenského výcviku bude zaradená do výcviku aktívnych záloh.

Foto: Ivan Kelement

Nová veliteľka práporu v Seredi

Pri príležitosti štvrtého výročia vzniku seredského Doprávného práporu sa 26. júla uskutočnil slávnostný nástup jeho príslušníkov. Doterajší veliteľ podplukovník Ferdinand Murín odovzdal velenie zástupkyni majorke Zuzane Kraushuberovej a vybraným príslušníkom Doprávného práporu odovzdal pamättné odznaky. Podplukovník Murín je od 1. augusta vyslaný na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky ako odborný radca Výcvikového strediska spoločných síl v Bydgoszczy v Poľsku v zastúpení OS SR v NATO a EÚ.

Odišli sme z Uruzganu

Takmer šesťročné pôsobenie príslušníkov slovenských ozbrojených síl v afganskej provincii Uruzgan sa skončilo 14. júla 2013 odletom posledných slovenských vojakov Vojenského poradenského tímu zo základne Tarin Kowt. Slovenskí vojaci tu pôsobili od roku 2008 vo viacerých oblastiach od ochrany spojeneckých predsunutých základní (FOB) či ochrany mnohonárodnej základne cez provinčné rekonštrukčné aktivity až po výcvik a prípravu afganských bezpečnostných síl. Desať príslušníkov Vojenského poradenského tímu pre oblasť bojového zabezpečenia (CSS MAT) sa 2. augusta v skorých ranných hodinách vrátilo na Slovensko, čím sa skončilo budovanie jednotiek Afganskej národnej armády. Vojenský poradenský tím, ktorého aktivity najmä v posledných siedmich mesiacoch významne pomohli v napredovaní afganských bezpečnostných síl, ukončil činnosť 24. júna 2013, čím sa skončilo plnenie operačnej úlohy poslednej jednotky Ozbrojených síl SR v provincii Uruzgan.

Vrtnúť opäť pomáhali hasiť

Požiar lesného porastu v Blatnici v Martinskom okrese pomáhal posledný júlový víkend hasiť aj vojenský vrtuľník Mi-17 s bambi vakom z Prešova. Vojakov o pomoc požiadal Hasičský a záchranný zbor z dôvodu ťažko dostupného terénu. Ďalšie dva vojenské vrtuľníky s bambi vakmi z Prešovského vrtuľníkového krídla pomáhali hasiť požiar lesného porastu, ktorý 6. augusta vzbĺkol pri obci Betliar v okrese Rožňava. Hasičský a záchranný zbor požiadal Vzdušné sily Ozbrojených síl SR o pomoc, lebo požiar sa rýchlo a nebezpečne šíril koreňovým systémom stromov. Vrtuľníky Mi-17 boli nasadené v podvečerných hodinách. Znova horelo aj na území Vojenského obvodu Záhorie. Ministerstvo obrany preto zintenzívnilo kontrolu a hliadkovanie Vojenskej polície zamerané na dodržiavanie protipožiarnych opatrení vydaných hasičmi.

Stretli sa velitelia vzdušných síl V4+

Budapešť 3. augusta privítala najvyšších predstaviteľov vzdušných síl krajín V4, Rakúska a Švédska. Zišli sa na konferencii veliteľov vzdušných síl. Slovenskú republiku zastupoval brigádny generál Miroslav Korba. Najvyšší predstavitelia vzdušných síl sa dohodli na posilnení vzájomnej spolupráce v oblastiach ako Air Policing, vrtuľníková preprava, letecká doprava a spôsobilosti vzdušných síl. Témou boli systém vzdelávania a školenia leteckého personálu aj využívanie informácií z pôsobenia jednotlivých leteckých jednotiek v domáciach a zahraničných cvičeniach, nasadenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a pri pomoci domácejmu obyvateľstvu v krízových situáciách. Velitelia vzdušných síl Slovenskej a Českej republiky podpísali Stále operačné postupy pre spoluprácu Vzdušných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky a Vzdušných síl Armády Českej republiky v oblasti zabezpečenia vojenskej letovej prevádzky. Nasledujúca konferencia veliteľov vzdušných síl formátu V4+ sa uskutoční v Poľskej republike.

Tankové dni Laugarício

Stovky nadšencov z klubov vojenskej histórie a tisícky divákov sa v lete stretli pri Váhu neďaleko obce Trenčianske Stankovce.

Prvý ročník podujatia má podľa jedného z jeho organizátorov Mariána Simeona ambíciu prilákať na nevšedné ukážky techniky a bojov najmä mladú generáciu z regiónu. Miesto, kde pod pásmi ťažkej techniky doslova dunela zem, nevybrali náhodou. Počas druhej svetovej vojny boli práve v tejto časti obce bunkre a kryty.

Pastvou pre oči mladých i starších divákov boli najmä tanky T-34, T-55, T-72 a maďarská replika tanku Tiger. V okopnej horúčave bojovali proti sebe Nemci a Rusi, vojaci tankovej brigády 1. čs. armádneho zboru a vojaci jednotiek US-Army.

Záštitu nad podujatím mal predseda výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Jaroslav Baška. Na úspechu Tankových dní Laugarício sa podieľa aj rezort obrany, ktorý v Trenčianskych Stankovciach reprezentoval Vojenský historický ústav, multifunkčný prápor z Hlohovca a Regrutačná skupina Trenčín.

Text: Miroslav Minár
Foto: Vojtech Hučko

Česká armáda zoštíhľuje velenie

Zrušených by malo byť asi 1 600 tabuľkových miest profesionálnych vojakov. Pretože nie všetky sú obsadené, do konca tohto roka má českú armádu opustiť 800 vojakov, najmä dôstojníkov zo zrušených veliteľstiev. Z rezortu obrany odíde aj tisíc civilných zamestnancov. Veliteľom pozemných síl bude generálmajor Ján Gurník a veliteľom vzdušných síl plukovník Libor Štefánik. Riaditeľom sekcie podpory zostáva brigádny generál Vladimír Halenka. Veľké veliteľstvo v Olomouci a Starej Boleslavi nahradili menšie veliteľstvá pozemných a vzdušných síl so sídlom v budove generálneho štábu v Prahe. Reštrukturalizáciou prechádza aj samotný generálny štáb a 14 krajských vojenských veliteľstiev. Rezort si od zmien sľubuje najmä úspory.

Foto: AČR

Aj Amerika škrtá

Americká armáda zruší 10 bojových brigád na základniach v USA a dve v Nemecku, ako aj stavebné projekty v hodnote 400 miliónov dolárov. Do štyroch rokov zníži svoje stavy o 80-tisíc vojakov. Náčelník generálneho štábu US Army generál Ray Odierno (foto) to zdôvodnil ukončením vojen v Iraku a Afganistane a rozpočtovými úspornými opatreniami. Početné stavy sa znížia z 570-tisíc vojakov v 45 bojových brigádach v časoch vojny na 490-tisíc vojakov v 33 brigádach koncom roka 2017. Konečný stav armády by mal byť 32 brigád, zatiaľ však nerozhodli, kde bude zrušená posledná brigáda. Rezervisti zostanú v počte 205-tisíc vojakov a Národná garda zníži počty na 350-tisíc vojakov.

Foto: US Army

Predĺžili mandát na Golanských výšinách

Bezpečnostná rada OSN predĺžila o 6 mesiacov mandát mierovej misie na Golanských výšinách. Mandát misie UNDOF bol predĺžený do konca tohto roka. Členovia BR OSN zdôraznili potrebu posilnenia bezpečnosti príslušníkov UNDOF, ktorí sú v súčasnosti vyzbrojení len ručnými strelnými zbraňami. Podľa diplomatických zdrojov zrejme dostanú nepriestrelné vesty, obrnené vozidlá a guľomety. Bezpečnostná rada vyzvala sýrsku vládu aj povstalcov na zastavenie všetkých bojových operácií v oblasti Golanských výšin.

Posilnili raketovú obranu Moskvy

Velenie ruskej armády sa rozhodlo výrazne zvýšiť obranu Moskvy a jej okolia pred raketovým útokom. Zástupca náčelníka vojsk protivzdušnej obrany Kirill Markarov oznámil, že v okolí metropoly boli rozmiestnené štyri moderné radary schopné ubrániť hlavné mesto pred útokom zo všetkých smerov. Do konca roka by mali obranu Moskvy posilniť aj nové protiraketové batérie S-400 Triumf. Chrániť budú najvyššie politické a vojenské vedenie krajiny aj priemyselné a energetické objekty. Najnovšie ruské raketové zbrane, označované v kódovom systéme NATO ako SA-21 Growler, postupne nahrádzajú staršie verzie S-300 Favorit (SA-20 Gargoyle) a systémy stredného a krátkeho doletu Pancir-S (SA-22 Greyhound).

Gruzínsko je bližšie k NATO

Gruzínsko sa blíži k plnému členstvu v NATO, no ešte musí uskutočniť kľúčové reformy. „Je bližšie, stále však má na čom pracovať,“ povedal generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen počas tlačovej konferencie s gruzínskym premiérom Bidzinom Ivanišvilim v Tbilisi. Ivanišvili spravil z normalizácie vzťahov s Ruskom prioritu svojej zahraničnej politiky, zároveň však prisľúbil pokračovať v prozápadnej politike.

Basa za „Davaj časy!“

Ruská Štátna дума sa bude zaoberať návrhom zákona, ktorý by trestal kritiku činov Sovietskej armády počas 2. svetovej vojny a úsilie o rehabilitáciu nacistizmu. Za popieranie úlohy armády pri „udržiavaní medzinárodného mieru a zámerné šírenie nepravdivých informácií o nej“ by podľa návrhu hrozila pokuta do výšky 15 000 dolárov a väzenie až na päť rokov. Trestala by sa aj snaha kritizovať výsledky norimberských procesov z roku 1946 a akcií spojeneckých síl počas vojny. Návrh zjavne namierený proti politikom a aktivistom, ktorí hovoria aj o zločinoch Červenej armády: o popravách, znásilňovaní, zlom zaobchádzaní s vojnovými zajatcami a civilistami či masovými deportáciami vo východnej Európe, Fínsku a Nemecku.

Odsúdili macedónskeho exministra

Odvolačný súd v Skopje potvrdil odsúdenie expremiéra Vlada Buckovského, no pôvodný trojročný trest za spreneveru a korupciu mu znížil o pol roka. Súdsť potvrdil, že Buckovski je vinný zo sprenevery 2 miliónov eur odcudzených prostredníctvom podvodu pri nákupe náhradných dielov pre tanky T-55 macedónskej armády. Ich nákupná cena bola podľa súdu prehnaná. Obchod sa udial v rokoch 2001 a 2002, keď bol ministrom obrany. Odsúdili ho v roku 2008. Súdsť potvrdil ďalšie štyri tresty v tejto kauze. Medzi nimi aj pre bývalého náčelníka generálneho štábu Metodija Stamboliského, ktorý dostal tri roky. Buckovski je dvojnásobným exministrom obrany a v rokoch 2004 až 2006 macedónskej vláde aj predsedal.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

A400M Atlas

Zaradenie do
služby sa blíži

Prvé sériové turbovrtuľové transportné lietadlo A400M Atlas sa už pripravuje do operačnej služby. Francúzske vzdušné sily prevzali prvý stroj A400M Atlas dňa 2. augusta 2013. Lietadlo pristálo v Orleans Bricey, kde bude prvá operačná základňa tohto typu.

Konštrukcii lietadla Airbus Military A400M Atlas sme sa už neraz venovali aj na stránkach Obrany. Nový moderný stroj pre používateľov podstatne zvýši nielen kapacitné a taktické spôsobilosti, ale najmä efektívnosť a hospodárnosť. Finálny montážny závod spoločnosti Airbus Military je na teritóriu letiska v španielskej Seville. V súčasnosti výrobca eviduje pevné objednávky na 174 transportných lietadiel: Belgicko objednalo sedem strojov, Francúzsko 50, Luxemburg jeden, Malajzia štyri, Nemecko 53, Španielsko 27, Turecko 10 a Veľká Británia 22. Spoločnosť Airbus Military rokuje s viacerými ďalšími potenciálnymi zákazníkmi. Zatiaľ posledným sú vzdušné sily Kazachstanu, ktoré podľa nepotvrdených informácií zvažujú možnosť zaobstarania dvoch lietadiel A400 Atlas.

Sériová výroba

Prototypov stroja bolo vyrobených celkovo šesť. Typový certifikát lietadlo získa-

lo 14. marca 2013. To, samozrejme, neznamená, že skúšky nového stroja sa skončili. Napríklad sa pokračuje s integrovaním a letovými skúškami komplexného sebaobraného systému nového typu. Prvý sériový stroj očakávanej novej transportnej konštrukcie má sériové číslo (Manufactu-

ring Serial Number) MSN007. Stroj je určený pre francúzske vzdušné sily, tak ako aj druhé vyrobené lietadlo so sériovým číslom MSN008, ktoré už je taktiež zalietané. Tretie sériové lietadlo s výrobným číslom MSN009 získa ešte v tomto kalendárnom roku druhý zákazník, ktorým sú turecké vzdušné sily. Zatiaľ posledným sériovým lietadlom, ktorého dodanie je naplánované na rok 2013, je stroj s výrobným číslom MSN010 pre francúzske vzdušné sily.

V rozličných fázach stavby je podstatne viac lietadiel. V roku 2014 získa svoje prvé transportné lietadlo A400M Veľká Británia – konkrétne pôjde o stroj so sériovým číslom MSN016 – a Nemecko (MSN018). Ďalším zákazníkom bude Malajzia, ktorá svoje prvé lietadlo s výrobným číslom MSN022 dostane v roku 2015. Španielsko bude nasledovať v roku 2016; prvým lietadlom, ktoré zaradí do stavu svojich vzdušných síl, bude stroj s výrobným číslom MSN046. Dodanie lietadla pre Lu-

xemburg s výrobným číslom MSN133 je naplánované na rok 2019. Ako posledný z aktuálnych zákazníkov dostane svoje prvé lietadlo A400M Belgicko, ktoré stroj s výrobným číslom MSN136 získa tiež v roku 2019.

Vysoké výkony

Program vývoja taktického transportného lietadla, ktoré dnes poznáme pod menom A400M, sa začal s pomenovaním FLA (Future Large Aircraft) v roku 1993 na základe požiadaviek vzdušných síl siedmich európskych krajín NATO. Výsledkom je hornoplošník s objemným trupom, chvostovými plochami tvaru T a štvoricoú turboprotuľových motorov uchytených pod nábežnou hranou krídla. Lietadlo s dĺžkou 45,1 m, rozpätím krídel 42,4 m a výškou 14,7 m poháňa štvorica turboprotuľových pohonných jednotiek EuroProp International TP400-D6, otáčajúcich osemlistové ťažné vrtule Ratier-Figeac FH386 s priemerom 5,3 m. Dvojice rozmerných vrtúľ sa na každej polovici krídla otáčajú v smere proti sebe, čím sa eliminuje ich gyroscopický moment.

Lietadlo má hmotnosť 76,5 t, jeho maximálna vzletová hmotnosť dosahuje 141 ton. Najväčšia únosnosť je 37 ton nákladu. Hmotnosť paliva vo vnútorných nádržiach dosahuje 50,5 t, maximálna pristávací hmotnosť je 122 ton. Kapacita stroja je 116 plne vybavených výsadkárov, alternatívne 66 zranených na lôžku, sprevádzaných 25 ošetrovateľmi a zdravotníkmi. Cestovná rýchlosť stroja je 780 km/h, prevádzková letová hladina 9 000 m (maximálna je 11 300 m), dolet s maximálnym nákladom je 3 298 km. Dolet s nákladom 30 ton je 4 540 km a pri náklade 20 ton je dolet stroja 6 390 km. V preletovej konfigurácii je dolet lietadla A400M Atlas 8710 km. Posádku tvoria tri až štyri osoby – dvaja piloti (opčne tretí pilot) a operátor pre náklad.

Text: Miroslav Gyűrösi
Foto: autor, Airbus

Stroj MSN009 bude prvým strojom pre Turecko

Druhý francúzsky stroj MSN008 na výstave Le Bourget 2013

Stroj MSN011 bude dodaný Francúzsku ako prvý v roku 2014

Oživené boje na Hrone

TEKOV 2013

Rekonštrukcie rôznych bojov z obdobia druhej svetovej vojny, dokonca aj v priestoroch kde reálne boje ani neboli, zažívajú na Slovensku veľký rozmach. Oceňované sú tie, ktoré sa odohrávajú na autentických miestach. Ba čo viac, v rámci programu sa v nich história spája so súčasnosťou. A to bol práve 8. ročník Bojov na rieke Hron.

V Starom Tekove sa zišlo nielen takmer tristo nadšencov vojenskej histórie zo Slovenska, Česka, Maďarska a Rumunska, ale aj desiatky príslušníkov Ozbrojených síl SR a Policajného zboru SR. Bojová aréna patrila najskôr práve im. Vojaci 13. mechanizovaného práporu z Levíc a protiletadlovej raketovej brigády z Nitry predviedli skvelé dynamické ukážky. Zaujala aj statická výstava techniky a zbraní. Doslova v obliehaní bol priestor regrutačnej skupiny z Nitry, obrovský potlesk sa ušiel Hudbe OS SR a svoju úlohu si splnili aj príslušníci Čestnej stráže OS SR.

Samozrejme, najväčšie divadlo prišlo po doručení posolstva ministra obrany Martina Glváča účastníkom historickej ukážky. Na miestach, kde sa 25. marca 1945 začala bratislavsko-brnianska operácia, zaduneli delá, zahučali motory ťažkej obrnenej techniky a takmer celý vyše hodinový boj sprevádzal štekot automатов a guľometov.

Úchvatné pyrotechnické efekty vytvárali dokonalú ilúziu toho, čo sa na brehu rieky Hron pred 68 rokmi odohrávalo.

Nemecký wehrmacht vybudoval na rieke Hron päť- až sedemkilometrové obranné pásmo. V úseku od obce Starý Tekov po Žemliare sa 25. až 27. marca 1945 podarilo spojeneckým vojskám násilným prechodom rieky Hron prelomiť obranné

postavenia nepriateľa. Útok sa začal 25. marca 1945 v skorých ranných hodinách, pričom mu predchádzala takmer hodinová delostrelecká príprava. Z oblasti Tekova strieľalo tisíc diel a sedemnášť kaľuš. Celú líniu riadil maršal Malinovskij. Me-

dzi vojakmi Červenej armády bojovali aj Rumuni a kozáci pod vedením generálporučíka Plíjeva.

Tekovské boje na Hrone boli tohto roku zaradené do kalendára letných hudobných festivalov. Keď utíchli zbrane, za-

hrali účastníkom skupiny Horkýže Slíže, Tublatanka, Grexabat, Polemic a Slobodná Európa.

Text : Miroslav Minár
Foto: Juraj Hučko

Novinky na oblohe

Stručný prehľad ozbrojeného diania na nebi a pod ním

Rusko chce vyrábať české L-410

Ruské úrady chcú ešte v tomto roku zavŕšiť rokovanie s výrobami regionálnych lietadiel v Česku a Kanade o umiestnení ich

výroby do Ruska. Rusi majú záujem o výrobu L-410, ktoré sa desiatky rokov vyrábajú v Kunoviciach, ale z doterajších informácií nie je jasné, či by malo ísť o súbežnú výrobu. Doteraz ruská vláda dotuje nákupy L-410 pre regionálnych prepravcov. L-410 sa teraz vyrába v Česku, ale majiteľmi továrne sú ruskí investori. Kanadským typom lietadla, zvažovaným pre výrobu v Rusku, je podľa agentúry Prahm stroj Bombardier Q-400. Nedávno sa v ruských médiách objavili správy, že Uralský ťažobný holding (UGMK) chce zvýšiť svoj majetkový podiel v kunovickom výrobcovi L-410, podniku Aircraft Industries, z 51 na 100 percent odkúpením menšinového balíka akcií od českej obchodnej spoločnosti PAMCO INT. Aircraft Industries je najväčším výrobcom civilnej leteckej techniky v ČR. Spoločnosť má ešte v tomto roku vyrobiť 13 lietadiel, ktoré okrem Ruska pôjdu napríklad i do Alžiru a do Francúzskej Guyany.

Španielske Mirage pre Argentínu

Na nevelké potešenie Veľkej Británie Argentína avizovala, že od krízou zmietaného Španielska odkúpi jeho bojové lietadlá Mirage F.1. Dovedna pôjde o dve desiatky strojov, ktoré budú dislokované neďaleko Buenos Aires, na leteckej vojenskej základni Tandill. Španielsko sa zaviazalo spolu s lietadlami dodať

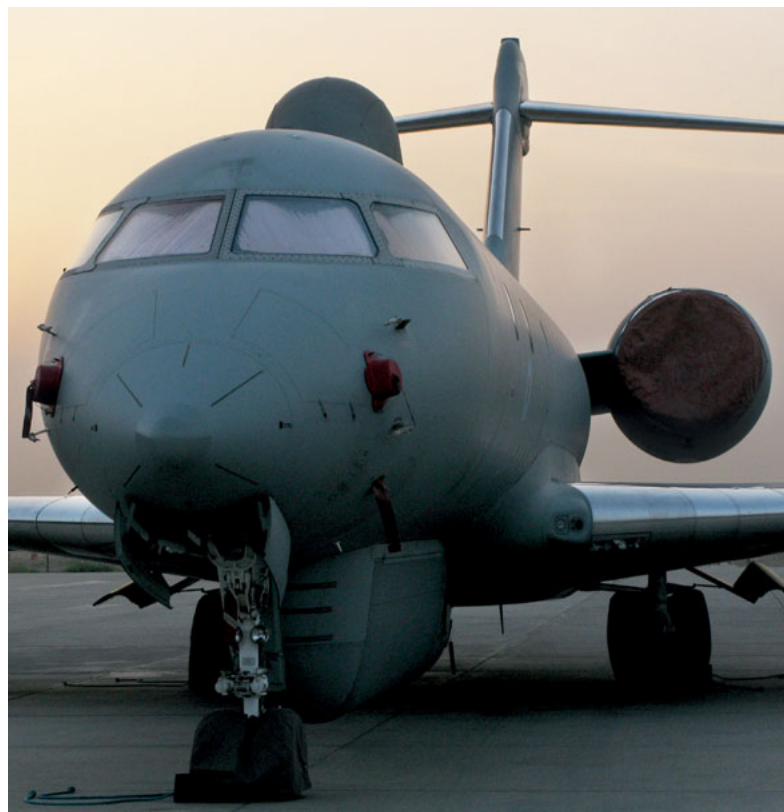
Argentíne aj náhradné súčiastky, pozemnú výbavu a simulátory. Zabezpečí aj vyškolenie argentínskych pilotov a personálu zo 6. leteckej brigády FAA (Fuerza Aérea Argentina). Mirage F.1 dosiahnu maximálnu rýchlosť 2 330 km/h, ich bojový rádius je 800 kilometrov, čo z Tandillu zahŕňa aj Falklandské (Malvínske) ostrovy. Celú vzdušnú ochranu britských Falkland, na ktoré si Argentína stále robí nárok, momentálne zabezpečujú dve lietadla RAF typu Eurofighter Typhoon.

Ruská obrana dostane nové vrtuľníky

Štyridsať nových vrtuľníkov Mi-8AMTSH objednalo ruské ministerstvo obrany v celkovej cene 12,6 miliardy rubľov. Dodávky sa majú začať už na budúci rok. Mi-8AMTSH (Mi-171Š) je vojenský transportný vrtuľník, vyvinutý na základe modelu Mi-8AMT (Mi-171). Môže byť vybavený protitankovým raketovým komplexom Šturm-V, blokmi neriadených rakiet, kanónovými aj guľometnými kontajnermi. Primárne je určený na prepravu osôb. Odvezie až 37 výsadkárov s výstrojom a výzbrojou, 12 ranených na nosidlách aj so zdravotníckym personálom alebo 4 000 kg nákladu.

Sentinel neodchádza

Britské kráľovské letectvo RAF nasadilo na žiadosť Francúzska do akcií v Mali lietadlá Sentinel R1 ASTOR. Britské špiónážne lietadlá pôsobili v Mali od januára do mája 2013. Uskutočnili 66 letov a francúzskym ozbrojeným silám odovzdali vyše sto správ o situácii. Pritom už pred dvomi rokmi velenie RAF rozhodlo, že lietadlá Sentinel z úsporných dôvodov vyradí z výzbroje, proti čomu sa zdvihla mohutná vlna odporu. Lietadlá s veľkým úspechom pôsobili v Afganistane aj v Líbii. Úradníci britského kráľovského letectva napokon

zmenili rozhodnutie a Sentinely by sa mali začať vyradovať až „po roku 2015“. Nasadenie v Mali i jeho výsledky iba potvrdili správnosť rozhodnutia a fakt, že Sentinel ešte nepatrí do starého železa.

Čínske Z-9 pre Kambodžu

Kambodža získala na prelome júla a augusta tohto roka prvé dva čínske viacúčelové vrtuľníky Harbin Z-9. Ďalších desať strojov tohto typu mala dostať do konca augusta. Nové čínske vrtuľníky nahradia v kambodžských ozbrojených silách ruské stroje Mi-8 a Mi-17, ktorým sa končí životnosť. Šesť vrtuľníkov Z-9 je vo verzii na prepravu vojakov a materiálu, pátracie a záchranné operácie. Štyri ďalšie sú vo verzii na vedenie palebnej podpory a zvyšné dva budú určené na prepravu VIP. Harbin Z-9 je čínskou verziou európskeho vrtuľníka Eurocopter AS-365N Dauphin-2.

**Modulárny
salvový
raketomet
LRSVM Morava**

PARTNER 2013

Doteraz šiesty ročník má za sebou výstava srbského obranného a bezpečnostného priemyslu Partner. Podujatie Partner 2013 sa konalo 25. – 28. júna 2013 v priestoroch výstavníka Beogradski Sajam.

Výstavu organizovalo Ministerstvo obrany Srbskej republiky v úzkej spolupráci so spoločnosťami Jugoimport SDPR J. P. a Beogradski Sajam. Zúčastnilo sa na nej 92 vystavovateľov z 12 krajín Európy a Ameriky. Samozrejme, prevažovali domáci vystavovatelia, ktorých bolo 78. Srbsko si napriek problémom posledných desaťročí dokázalo udržať pomerne vysoký štandard svojich vývojových a napokon i výrobných kapacít. Túto skutočnosť potvrdzujú výsledky ich práce a napokon aj množstvo komerčných úspechov na medzinárodných trhoch.

Pancierované vozidlá i kanóny

Svetovú premiéru pred odbornou i laickou verejnosťou mal prototyp kolesového pancierovaného vozidla Lazar II 8x8 z ponuky spoločnosti Jugoimport SDPR J. P. Návrh konštrukcie sa sústreďuje na dobrú mobilitu, vysokú úroveň balistickej a protimínovej odolnosti, efektívny zbraňový systém a spôsobilosť prepravy ozbrojeného výsadku. Výsadok, ktorý disponuje celkovo 12 streliskami, nastupuje a vystupuje cez rampu, v ktorej zostala zachovaná aj dvojica dverí. Vozidlo Lazar II má dĺžku 7 820 mm, šírku 2 850 mm, výšku po strop korby 2 320 mm a šírku stopy podvozka 2 430 mm. Pohon zabezpečuje preplňovaný dieselový motor Cummins ISM500 s maximálnym výkonom 370 kW. Maximálna rýchlosť na vozovke je 100 km/h. Kapacita vozidla je dvanásť osôb (trojčlenná posádka a výsadok deväť vojakov). Základnú balistickú i protimínovú odolnosť vozidla

Terčová raketa bIVC

Lazar II 8x8

možno zvýšiť doplnkovými súpravami pancierovania. Modulárna koncepcia konštrukcie umožňuje integrovanie širokého spektra zbraňových systémov. Základná balistická odolnosť dosahuje úroveň Stanag 4569 Level 2 (vrátane zasklenia) a protimínovú odolnosť na úrovni Stanag 4569 Level 2A a Level 2B. Prídavné pancierovanie zvyšuje balistickú odolnosť na úroveň Stanag 4569 Level 4. Prídavnou protimínovou ochranou sa zvy-

šuje odolnosť vozidla voči mŕniam na úroveň Stanag 4569 Level 3A a Level 3B.

Jedným z veľkých obchodných úspechov srbského obranného priemyslu, konkrétnejšie spoločnosti Jugoimport SDPR J. P., je samohybný hlavný delostrelecký systém Nora-B52 a jeho varianty. Tento už bol exportovaný do viacerých krajín a objavujú sa informácie o ďalších klientoch. Základom konštrukcie samohybného kanónovej hŕfnice Nora-B52 K1 je delostrelecká zbraň pre muníciu kalibru 155 mm s hlavnou dĺžkou 52 kalibrov s vysokou úrovňou automatizácie, ktorá je integrovaná na automobilový podvozok vysokej priechodnosti s konfiguráciou 8x8. Tento systém ponúka v súčasnosti diaľkový dosah 41 200 m s muníciou ERFB-BB (s dnovým generátorom) alebo 32 400 m s muníciou ERFB-BT. Vo vývoji je aj nová generácia munície kalibru 155 mm s dnovým generátorom s maximálnym dosahom 44 000 m a taktiež hybridná aktívno-reaktívna munícia s plynovým generátorom kalibru 155 mm, pre ktorú vývojová organizácia deklaruje maximálny dosah až 56 000 m.

Rakety

Ďalším silným hráčom v Srbsku je Vojenský technický ústav VTI, ktorý prezentoval množstvo zaujímavých exponátov. Medzi nimi vynikal modulárny salvový raketomet LRSVM Morava. Raketomet má modulárnu konštrukciu a schopnosť pôsobiť raketami systémov Plamen a Oganj kalibru 128 mm a Grad kalibru 122 mm. Kapacita lafety palebného vozidla sú dva kontajnery s raketami. Súčasťou raketometného systému LRSVM Morava je logistické vozidlo, ktoré malo na výstave Partner-2013 svoju svetovú premiéru. Nosičom logistického vozidla je dvojnápravový automobil FAP 1118 BS/AV 4x4, podobne ako v prípade samotného raketometu. Vozidlo prepravuje súčasne štyri kontajnery pre rakety Plamen alebo po dva kontajnery rakiet Oganj (Grad). Súčasťou jeho vybavenia je poloaautomatická žeriavová ruka, ktorá umožňuje prebrať raketomet za päť minút.

Medzi zaujímavé raketové prostriedky, vyvinuté ústavom VTI patrí rýchly imitátor vzdušných cieľov bIVC (brzi imitator vazdušnog cilja) kalibru 128 mm, ktorý je už zavedený do vý-

Taktické bezposádkové lietadlo Pegaz-011, za ním vidieť prototyp jeho riadiacej stanice

zbroje srbských ozbrojených síl (služí na výcvik obslúh prenosných raketových kompletov S-2M a Šilo a samohybných systémov S-1M a S-10M). Opaľovacie zariadenie imitátora má hmotnosť 55 kg. Samotný imitátor bIVC má dĺžku 1 259 mm, kaliber 128 mm a celkovú hmotnosť 34,6 kg, z čoho je hmotnosť tuhého raketového paliva 9,7 kg. Letový čas imitátora dosahuje 44 sekúnd. Maximálny diaľkový dosah imitátora je viac ako 8 000 m, výškový dosah je 3 000 m a maximálna letová rýchlosť 580 m/s. Imitátor sa vyrába v dvoch variantoch – verzia A, vybavená šiestimi svetlicami v nosovej časti imituje cieľ na prílete a verzia B, vybavená štyrmi svetlicami v chvostovej časti imituje cieľ na odlete.

V súčasnosti je v oblasti vzdušných síl najrozsiahlejším projektom vývoj systému s taktickým bezposádkovým lietajúcim prostriedkom Pegaz-011 a jeho jednotlivých komponentov. Návštevníci tohtoročnej výstavy v Belehrade mali možnosť premiérovu sa zoznámiť s prototypom jeho pozemnej riadiacej stanice. Kontajner riadiacej stanice je umiestnený na trojnápravovom podvozku automobilu TAM-150 6x6. V kontajneri je všetka potrebná aparatura a tri automatizované pracoviská obsluhy.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

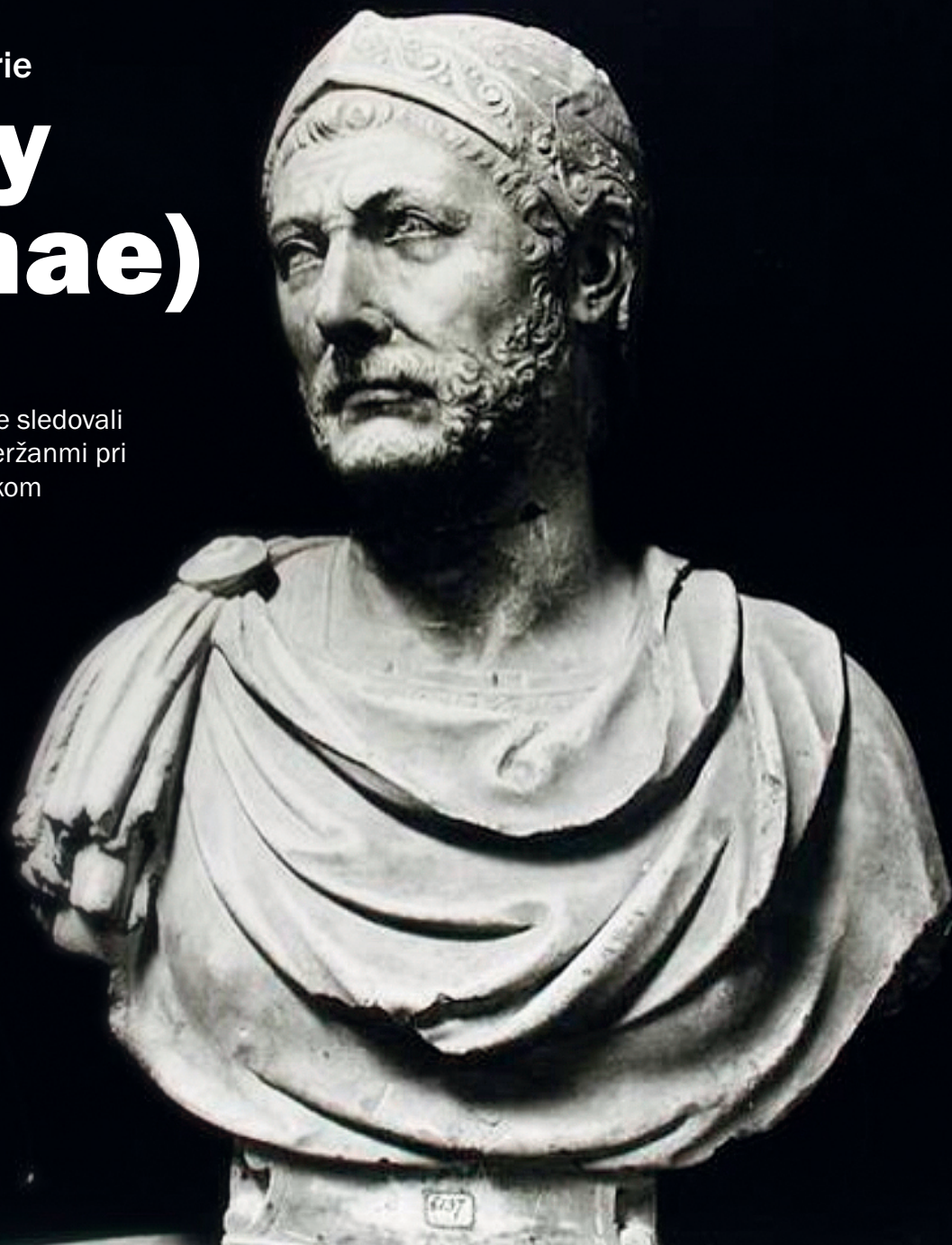

Najnovšia verzia samohybného kanónovej hŕfnice Nora-B52-K1 kalibru 155/52 mm

Slávne bitky histórie

Kanny (Cannae)

V augustovej Obrane sme sledovali urputné boje Grékov s Peržanmi pri Maratóne a v Termopylskom priesmyku a v oblasti Stredozemia zostaneme i dnes. Priblížime si časy tzv. púnskych vojen Ríma s Kartágom. Aj preto, že dôležitou témou tohto čísla sú zvieratá vo vojenstve a práve zvieratá v niektorých ťaženiach púnskych vojen zohrali mimoriadnu úlohu.

Zápas o Stredomoríe

Tri púnske vojny boli urputnými stretmi Rímskej republiky a Kartága o nadvládu nad západným Stredomorím. Všetky napokon vyhral Rím, ale najmä v tej druhej bol už blízko záhube.

Rím vznikol ako kráľovstvo v roku 753 p. n. l. a republikou sa stal v roku 509 p. n. l. Obchodné mesto Kartágo (v dnešnom Tunisku) v roku 814 p. n. l. založili Feničania (Púni) z mesta Týros,

ktorí neskôr kolonizovali i ďalšie oblasti severnej Afriky, ostrovy Korziku, Sardíniu a Sicíliu a v Hispánii (na juhu dnešného Španielska) vytvorili niekoľko kolónií, vrátane Nového Kartága.

Práve na Sicílii, vtedajšej obilnici Stredomorja, o ktorú v rokoch 500 až 300 p. n. l. Púni bojovali s Grékmi, po prvý raz narazili na Rimanov a dostali sa s nimi do dlhého konfliktu. V Prvej púnskej vojne (264 – 241 p. n. l.) o Korziku, Sardíniu i Sicíliu prišli. Príčinou druhej (218 – 202 p. n. l.), na ktorú sa dnes sústreďíme, sa stalo hispánske Nové Kartágo, bohaté na striebro, cín a iné kovy. Púni nimi chceli splatiť vojnové reparácie a obnoviť svoju silu, čo však Rím nemienil pripustiť.

Preprava Hannibalových bojových slonov cez rieku Rhodanus (Rhône) v Gálii

Zbrane, zbroj a taktika protivníkov

Jadro rímskej republikánskej armády tvorili légie pechoty, obrovská úderná sila, schopná však aj prekvapujúco manévrovať. Slúžili v nich len slobodní občania. Základnou jednotkou légie bola centúria – stotina (80 vojakov + 20 mužov podpornej pechoty), z dvoch centúrií sa skladal manipul, šesť centúrií tvorilo kohortu a desať kohort légii. Deväť z nich malo po 480 a desiatu najvyššie až 800 vojakov, čiže celá légia disponovala dovedna 5 120 bojovníkmi.

Legionári boli vyzbrojení klasickými vrhacími cca 200 cm dlhými oštepami s listovým železným hrotom (hasta), ale aj vrhacími

kopijami (pilum), ktoré vrhali z menšej diaľky a pri boji zblízka nimi bodali medzi štíty nepriateľa. Táto zbraň mala asi 150-centimetrovú masívnu drevenú násadu a do nej vsadenú približne 80-centimetrovú železnú tyč s malým hrotom. Ak po vrhnutí prerazila štít nepriateľa, jej násada sa zaborila do zeme a štít sa stal nepoužiteľným. Vtedy k slovu prišiel krátky rímsky meč (gladius) s asi 60-centimetrovou dvojsečnou čepeľou, ostrým hrotom a výrazným stredovým rebrom, určený primárne na bodanie. Rímski jazdci používali tvarovo podobný, ale až 90 cm dlhý meč spatha.

Na aktívnu ochranu rímski pešiáci niesli vypuklé drevené štíty (scutum), oválneho a neskôr obdĺžnikového tvaru (cca 120 x 70 cm) pokryté surovou volskou kožou a spevnené železom. Jazdci mali menšie oválne alebo kruhové štíty s priemerom asi 70 cm. Telo si rímski pešiáci i jazdci chránili krúžkovou zbrojou (lorica hamata) a hlavu železnou prilbou (galea) s čelovým a zadným štítkom na ochranu tváre a šíje a závesnými lícnicami, ktoré sa sväzovali remienkami pod bradou.

Keďže Kartágo bolo po Tretej púnске vojne (149 – 146 p. n. l.) zrovnané so zemou, veľa pamiatok naň nezostalo. Vieme len, že jeho pozemné vojsko sa až na veliteľov skladalo výlučne zo žoldnierov. Išlo napríklad o grécku, iberskú a keltskú pechotu, líbyjských kopijníkov, baleárskych prakovníkov či numidskú jazdu. Tomu asi zodpovedala i výzbroj a výstroj skôr helénskeho typu, ktorá až na elitné sily (napr. oddiel jazdy kartágskej šľachty Svätá légia) za rímskou zaostávala.

Čo však Rímania na rozdiel od Púnov nemali, boli bojové slony, a to dnes už vyhynutý poddruh slona lesného (*Loxodonta africana pharaoensis*). Riadil ich pohonič sediaci na šíji zvieraťa a na chrbte v drevenej veži niesli až päť lukostrelcov a vrhačov oštepov. Ich hodnota bola najmä psychologická, keďže desili bojovníkov i kone nepriateľa, ale mohli ho i dláviť a prerážať jeho línie. Keď protivník krikom alebo ohňom dokázal tieto zvieraťá splasiť, stali sa rovnako nebezpečnými i pre vlastné vojsko a nezostávalo iné, ako ich zabiť, čo sa vraj nezriedka aj stávalo...

Hannibal ante portas!

Priamy podnet na vypuknutie Druhej púnске vojny dalo hispánske mesto Sagunto, ktoré ležalo v záujmovej sfére Kartága, ale bolo spojencom Ríma. V roku 219 p. n. l. však časť jeho obyvateľov požiadala o ochranu Púnov a ich veľký vojvodca Hannibal Barkas, syn legendy Prvej púnске vojny Hamilkara, mesto po osemmesačnom obliehaní dobyl. Rímania na túto urážku nemohli nereagovať a vyslali do Massalie (dnes Marseilles) v južnej Galii a na Sicíliu loďstvo mysliac si, že Hannibala potrestajú mimo územia Ríma. Ten ich však prekvapil a v roku 218 p. n. l. s vojskom takmer 80-tisíc pešákov, 12-tisíc jazdcov a 37 bojových slonov prekročil Pyreneje. Pokračoval ďalej a 33-dňovým pochodom, počas ktorého stratil 33-tisíc vojakov, prekonal aj Alpy a vstúpil na územie Itálie. V Ríme vypukla panika.

Na severe Apenín sa ešte v roku 218 p. n. l. odohrali dve krvavé bitky, v ktorých Púni neúprosne ničili rímske sily. Prvou bola bitka pri rieke Ticino, kde porazili vojsko konzula Publia Cornelia Scipiona, ktorého len v poslednej chvíli zachránil jeho syn, neskorší definitívny víťaz nad Púnmí, zapísaný do dejín ako Scipio Africanus. Druhá bitka pri Trebiu priniesla Rímu ešte väčšiu porážku a z jeho 40-tisícovej armády sa zachránila sotva štvrtina! Na jar roku 217 p. n. l. pri Trasimenskom jazere padlo 15-tisíc rímskych vojakov aj s veliteľom konzulom Gaiom Flaminiom! Cesta na Rím bola voľná a mestom sa ozývali výkriky: „Hannibal ante portas!“, čiže „Hannibal pred bránami!“

Rímsky republikánsky legionár v krúžkovej zbroji, prilbe, s veľkým štítom, vrhacou kopijou a krátkym mečom

Hannibal, ktorý v týchto bitkách takisto stratil mnoho síl, vráťane všetkých bojových slonov až na jedného, však vedel, že na dobytie Ríma nemá prostriedky (najmä dobývacie stroje) a navyše sa nenaplnili ani jeho nádeje na získanie ďalších spojencov. Preto Rím obišiel a pobral sa na juh.

Najväčšia porážka Ríma v dejinách

Najstrašnejšou bitkou Druhej púnске vojny bola bitka pri mestečku Kanny (Cannae) v juhovýchodnom Taliansku v auguste 216 p. n. l. Vtedy už Rím síce dokázal zmobilizovať asi 80-tisícovú armádu, ale nezhody medzi jej veliteľmi znemožnili túto výhodu využiť. Hannibal mal pri Kannách asi 32-tisíc bojovníkov ťažkej a 8-tisíc ľahkej pechoty a 10-tisíc jazdcov. Rímania vo svojich légiiach disponovali zreteľne väčšou silou, ktorá

pozostávala z asi 55-tisíc bojovníkov ťažkej a 9-tisíc ľahkej pechoty a 6-tisíc jazdcov.

Hannibal do stredu zostavy umiestnil ťažkú pechotu Galov s dlhými a Hispáncov s krátkymi mečmi. Na krídla postavil Líbyjcov a Núbijcov so zbraňami ukoristenými pri Trebiu a Trasimenskom jazere. Rímania mali v strede ťažkú pechotu, na pravom krídle svoju jazdu a na ľavom spojeneckú ľahkú pechotu a jej jazdu. Boj začala ľahká pechota, potom vyrazila jazda. Rímska jazda, menej početná, sa dala na útek. Nastúpila ťažká

pechota a Rímania spočiatku Kartágincov zatlačali. Potom ich však z bokov obkľúčili oddiely Líbyjcov a Núbijcov a z tohto zovretia nebolo úniku!

Konečný výsledok: Zatiaľ čo Hannibal pri Kannách stratil asi 6-tisíc bojovníkov (zabitých a zranených), Rímanov padlo asi 50-tisíc a okolo 10-tisíc Kartáginci zajali. Zahynul i konzul Lucius Aemilius Paulus, druhý konzul Gaius Terentius Varro z bojiska zbabelo ušiel...

Čo bolo potom?

Napriek porážke pri Kannách sa Rím spamätal a v roku 203 p. n. l. vyhnal Hannibala z európskej pevniny. Ten neskôr z Kartága ušiel a v exile u seleukovského kráľa Antiocha III., keď mu hrozilo vydanie Rímu, asi v roku 183 p. n. l. spáchal samovraždu požitím jedu. Rím ešte čakala rozhodujúca Treťá púnaska vojna, ale z tej druhej si okrem iného vzal ponaučenie, že výstavbu svojej armády musí z princípu domobrany slobodných občanov zmeniť na čisto žoldniersky princíp.

Portrét Hannibala z 19. storočia inšpirovaný jeho antickou mramorovou bustou, objavenou v meste jeho niekdajšieho italského spojencu Capua

Prichádza nový ruský bombardér?

Vývoj nového ruského strategického bombardéra PAK DA (Perspektivnyj aviacionnyj kompleks dalnej aviacii), ktorý má v budúcnosti nahradíť stroje Tu-95MS a Tu-160, sa má oficiálne začať v roku 2014. Tak to aspoň schválili ruskí predstavitelia na začiatku marca tohto roka. Vybrali model spoločnosti Tupolev Desing Bureau, podzvukový stroj, vo veľkej miere využívajúci technológie stealth. V ponuke bolo viacero podzvukových aj nadzvukových projektov mnohých konštruktérov. Nový Tupolevov bombardér by mal byť samokrídlo, ale nie napodobenina amerického B-2. Jeho profil s takticko-technickými špecifikáciami by mal byť k dispozícii ešte v tomto roku. Sériová výroba sa začne v roku 2020 a v roku 2025 by mali byť nové bombardéry pevnou súčasťou ruských vzdušných síl. Mnoho odborníkov však tieto termíny považuje za nereálne...

Saab začal predávať bezpilotný Skeldar

Bezpilotné hliadkové lietadlá s vertikálnym štartom i pristávaním Skeldar V-200 patria v ponuke švédskej spoločnosti Saab k novinkám, ale zdá sa, že o ne bude veľký záujem. Meno ani bližšia identifikácia prvého zákazníka a objem jeho objednávky nie sú známe, ale isté je, že všetky stroje má dostať ešte do konca tohto roka. Skeldar má vznetrový motor s výkonom 41 kW, dosiahne maximálnu rýchlosť 150 km/h a jeho najväčší dostup je 4 500 metrov. Maximálna vzletová hmotnosť je 200 kg, šírka trupu 1,2 m, dĺžka 4 m, výška 1,3 m a priemer nosnej vrtule 4,7 m. Vo vzduchu vydrží päť hodín. Skeldar môže niesť laserový diaľkometer, elektrooptické prístroje, ožarovač cieľov, rádiolokátor so syntetickou apertúrou, reflektor, megafón či mnoho iných zariadení.

Austrália modernizuje Hawky

Austrálske ministerstvo obrany podpísalo zmluvu s britskou spoločnosťou BAE Systems na modernizáciu a servis 33 cvičných lietadiel Hawk Mk.127. Stroje budú modernizované na verziu Mk.128. Používať ich budú austrálske ozbrojené sily na výcvik pilotov súčasných Super Hornetov a v budúcnosti aj F-35 Lightning II, ktoré chce Austrália zaradiť do výzbroje.

Amerika obhajaie nákup Mi-17

Napriek masívnej kritike niektorých kongresmanov trvá ministerstvo obrany USA na nákupe ruských transportných vrtuľníkov Mil Mi-17 pre potreby Afganskej národnej armády. V roku 2011, keď Američania kúpili od spoločnosti Rosoboronexport 33 vrtuľníkov Mi-17 v novej verzii V5, dohodli nákup ďalších 30 strojov za 550 miliónov dolárov. Zmluvu uzavreli v tomto roku s cieľom „prispiet k afganskej bojaschopnosti do roku 2014“. To znamená, že nie je čas na prechod na iný typ vrtuľníkov. Nie je však ani dôvod, lebo Mi-17 sa v afganských podmienkach osvedčil a tamajší piloti sú s ním spokojní. Ruské vrtuľníky sú odolné, ich údržba je jednoduchá a prevádzka oveľa lacnejšia ako iných amerických či európskych strojov.

Aj Kazachstan chce A400M

O kúpe dvoch až štyroch vojenských transportných lietadiel Airbus A400M Atlas uvažuje aj Kazachstan. Predbežné rozhovory s výrobcom sa začali už vlani. Kazachstan chce kúpiť aj ďalších šesť transportných lietadiel CASA C295M. Dve už má od januára tohto roka.

Nemecko kupuje vrtuľníky

Pätnásť ľahkých vrtuľníkov bojovej podpory Eurocopter EC645 T2 sa rozhodlo nakúpiť nemecké ministerstvo obrany. Na nákup vyčlenilo sumu 194 miliónov eur. Stroje budú pancierované, s aktívnymi ochrannými prvkami, prieskumnými elektrooptickými systémami a streleckou výzbrojou. Dodávka sa uskutoční v rokoch 2015 až 2017. Nemecké ozbrojené sily uprednostnili vrtuľník EC645 T2 pred podobným EC145, ktorý používa aj americká armáda pod označením UH-72A Lacota.

Gripeny zostanú na českom nebi

Ministerstvo obrany Českej republiky sa rozhodlo predĺžiť zmluvu na prenájom švédskych nadzvukových bojových lietadiel Saab JAS-39 Gripen. Predĺženie zmluvy schválil český parlament. Mala by ho ešte schváliť nová česká vláda. V roku 2004 dohodla Česká republika prenájom Gripenov verzii C a D na desať rokov v hodnote 19,6 miliardy českých korún. Zmluva budúci rok končí a vojenski experti považujú jej predĺženie za jediný reálny variant zachovania kontinuity nadzvukového vojenského letectva v Česku. Švédska strana ponúkla viacero možností prenájmu na obdobia od troch do jedenástich rokov – v cenách od 5 do 14,5 miliardy českých korún.

Cieľové QF-16 z bojových F-16

Americké letectvo používa lietajúce ciele QF-4, vytvorené na základe tretej generácie bojových lietadiel F-4 Phantom II. Teraz sa rozhodlo prestavať bojové F-16 Fighting Falcon na lietajúce ciele QF-16. Ako prvý bol oficiálne prestavaný stroj F-16C so sériovým číslom 85-1455. Američania si od nových QF-16 sľubujú zvýšenie kvality výcviku pilotov najnovších lietadiel (F-22 a F-35), pre ktorých budú QF-16 simulovať stret s lietadlami štvrtej generácie možného protivníka. Testy cieľových QF-16 sa začali vlani v novembri na floridskej základni Tyndall. Konverzia sa má do roka 2021 dotknúť dovedna 210 kusov bojových F-16.

TAKÍ SME BOLI

V ROKU 2000

V roku 2000 Obrana vychádzala ako farebný dvojtyždenník, tlačný na novinovom papieri. Sprvu v rozsahu 16 strán, od čísla 10 potom 24 strán. Prvé číslo víťalo „integrované Ministerstvo obrany SR“, teda presun Generálneho štábu ASR z Trenčína do bratislavského areálu MO SR v Kutuzovových kasárňach. No v tom istom čísle nás Peter Dovina obrazom i písmom oboznámil s tým, ako to chodí vo... verejnom dome! Nechýbal dokonca ani aktuálny cenník.

Redakcia sa usilovala každé číslo venovať novej téme ako reorganizácia armády, profesionalizácia, vzdelávanie, jazyková príprava, sociálne podmienky vojakov, stravovanie, ubytovanie, medzinárodná spolupráca, vzťahy s NATO, duchovná služba, starostlivosť o vojnové hroby a vojenské cintoríny. Číslo 24 a 25 priniesli exkluzívne plnofarebné prílohy, potvrdzujúce slovenskú ambíciu stať sa členom NATO. V čísle 7 pod titulkom Prokurátori nie sú strašiaci, no nezákonnosť nedopustia autor Jozef Michnica farbisto opísal náročnú prácu hlavného vojenského prokurátora – námestníka generálneho prokurátora SR plk. JUDr. Dobroslava Trmku.

O jazykovej príprave v armáde informoval v čísle 21 náčelník oddelenia výučby cudzích jazykov odboru medzinárodného vzdelávania Úradu zabezpečenia medzinárodnej spolupráce MO SR pplk. Ľuboš Berky. Obrana v čísle 18 dôsledne slovom i obrazom zmapovala návrat najvyššieho veliteľa ASR, prezidenta republiky Rudolfa Schustera z liečenia v rakúskom Innsbrucku. Pozornosť neušla ani tragédia na otvorenom dni letiska Sliač, kde 3. júna havaroval stroj slovenskej leteckej akrobatickej skupiny Biele albatrosy a pilot mjr. Ľuboš Novák zahynul.

Celý rok ani raz nechýbali informácie o novinkách z pera experta Miroslava Gyűrősiho. Napísal dokonca seriál o technických aspektoch katastrofy ruskej ponorky Kursk v Barentsovom mori.

Témou číslo jeden v športe boli Hry XXVII. letnej olympiády v Sydney. „Slováci získali viac medailí a bodov ako v Atlante, no neoslnili,“ konštatovala Obrana v čísle 22, netušiac, čo prinesú nasledujúce roky. Veď Martina Moravcová si vyplávala dve strieborné medaily, Michal Martikán jednu, rovnako singlikanoista Juraj Minčík.

A bratia Hochschornerovci si siahli na zlato! Na stránkach, venovaných kultúre, prinášala Obrana pravidelné najmä informácie zo sveta folklórnych skupín, ale aj rozhovory s postavami šoubiznisu, ako boli Jana Kirschnarová, Vašo Patejdl, Barbara Haščáková, Katarína Hasprová, Lucia Šoralová, Ilona Csáková – a v čísle 20 nechýbala Iveta Bartošová, ktorá práve účinkovala v bratislavskej inscenácii muzikálu Pomáda. „Vždy, keď cítim, že chradnem alebo potrebujem vzpruhu, robím pre seba maximum,“ tvrdila.

Svoje miesto na stránkach Obrany v roku 2000 mala i vojenská história. V podobe seriálov o najvyšších veliteľoch československých ozbrojených síl aj na kuriozity a zaujímavosti, ako československé vojnové loďstvo alebo obrázky zo života v stredoveku (č. 27). Popri televíznom programe, krížovkách, vtipoch a karikatúrach Obrana po celý rok prináša aj seriál Sebaobrana o základoch filipinských bojových umení Escrima a Kali, takže do nového milénia sme vstúpili v správnej bojovej nálade. (aš)

Dvojnásobný záchranca života

Jeho známi o ňom zo žartu hovoria, že má vzácny dar ocitnúť sa vždy tam, kde sa niečo deje a treba pomôcť. Veliteľ hospodárskeho družstva roty rádiolokačného prieskumu Veľká Ida, ktorá patrí zvolenskej brigáde velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl rotný Kamil Kelbel, však na rozdiel od iných, čo sa v obdobných situáciách ocitnú v úlohe zvedavcov, neváha a pomáha. Aj preto je už dvojnásobným držiteľom ocenenia Vojský čin roka v kategórii Záchrana života.

Len málokomu sa podarí získať ocenenie v ankete Vojský čin roka dvakrát a ešte v tej istej kategórii: Záchrana ľudského života. Po prvý raz ste spoločne s kolegom, vtedy vojakom Olejníkom, pomáhali pri dopravnej nehode neďaleko Zvolena, kde ste boli na služobnej ceste...

Medzi Zvolenskou Slatinou a Zvolenom sa 23. júna 2008 odohrala vážna dopravná nehoda. Vozidlo policajnej kolóny sa čelne zrazilo s malým osobným autom. Stali sme sa spoločne s vojakom 2. stupňa. Radoslavom Olejníkom svedkami tejto nehody, keď sme išli na služobnú cestu do Zvolena vozidlom Tatra-815. Niekoľko áut nezúčastnene prešlo okolo. My sme neváhali ani sekundu a išli sme pomáhať zraneným v zdemolovaných autách. V osobnom vozidle sme vypáčili zakliesnené dvere auta, v ktorom sa nachádzala zranená žena so svojím zraneným synom. Vyslobodili sme ich z auta a poskytli prvú pomoc. Po príchode rýchlej zdravotnej služby sme asistovali záchránarom.

Priznali ste sa, že ani to nebol váš prvý zásah a pomoc pri nehode. Vraj ste pomáhali ľuďom už skôr, pri dopravnej nehode neďaleko Košíc cestou na Bukovec. Čo vtedy preblesne človeku v hlave, nemáte obavu, že by ste svojím zásahom mohli zraneným nechtiac aj poškodiť?

Skúsenosti ako reagovať pri podobných situáciách, som získal práve v armáde. Najskôr ešte vo Vojenskej strednej škole tyla v Žiline, neskôr pri výcviku zo zdravotnej prípravy a v kurze prvej pomoci. Tam nás naučili, ako podať prvú pomoc a naopak, nepoškodiť svojou snahou pri záchrane zraneným osobám. Odvahu neváhať a zasiahnuť vtedy človek veľmi ne-

rieši. Usiluje sa pomôcť za každú cenu zraneným alebo tým, ktorí sú v ohrození života.

V tomto roku ste boli ocenený po druhý raz. Tentoraz za odvahu a pomoc pri záchrane životov dvoch dôchodcov v Košiciach pri požiari v roku 2012. Ako k tomu došlo?

Minulý rok, 13. februára som sa vracal domov z práce. Spozoroval som na susednom bytovom dome na košickom sídlisku KVP, ako šľahajú plamene a valí sa hustý čierny dym z okna na 6. poschodí. Okamžite som zavolať na tiesňovú linku 112 a oznámil udalosť ako požiar. Po zalarmovaní záchranných zložiek som bežal pomôcť ohrozeným ľuďom. Vybehol som po bočnom schodisku. Spolu so susedmi sme sa snažili požiar uhasiť, ale pre veľkú intenzitu ohňa sa nám to aj napriek veľkému úsiliu nepodarilo. Uhasili to až privolaní hasiči. V husto zadymenom priestore som našiel starších manželov. Dezorientovaní sa pohybovali po chodbe bytu a boli v šoku. Pomohol som im dostať sa do bezpečia. 82-ročná dôchodkyňa mala navyše vážne zdravotné problémy. Zobral som ju preto na ruky a zniesol som ju zo 6. poschodia po schodoch dolu pred panelák. Za nami išiel aj jej manžel. Po chvíli dorazili záchránari, ktorí manželom a aj mne poskytli prvotné ošetrovanie.

Aký pocit v človeku prevládne, keď sa mu podarí zachrániť iného, dá sa to opísať?

Nedá sa to dosť dobre opísať, ale je to príjemný, hrejivý pocit niekomu pomôcť vtedy, keď to najviac potrebuje. Aj v budúcnosti ak budem v podobnej situácii, tak bez váhania pomôžem všetkým, čo budú potrebovať moju pomoc.

Text: Jozef Žiak

Foto: Ivan Kelement, archív KK

Hromozvod

Doslova tak sa niekedy podľa vlastných slov cíti veliaci poddôstojník 2. čaty, tretej rotý nitrianskeho mechanizovaného práporu rotmajster Milan Karas. Veliteľ práve prostredníctvom neho prenáša pokyny príslušníkom čaty a vojaci sa zasa snažia cez svojho veliaceho riešiť svoje problémy.

Na prvý pohľad neriešiteľný problém a nesplniteľná úloha. Nie však pre rotmajstra Karasa. Rodáka z Hnúšte – Likiera vojenská uniforma priťahovala už dávno. Preto sa po absolvovaní strednej školy pred 14 rokmi rozhodol pre vojenské povolanie. A v ozbrojených silách sa mu zasa páčila práca s ľuďmi. „Je náročná. Na čas a niekedy i na nervy, ale človeka teší, keď vidí, že úsilie nebolo vynaložené zbytočne. Motivovať ľudí je občas ťažké, lebo každý je predsa len trochu iný. Treba trpezlivo hľadať cestičku ku každému vojakovi. Niekedy to trvá trochu dlhšie...“, priznáva rotmajster Karas.

Som rád, že ho mám v čate

Má bohaté profesionálne skúsenosti. Začínal v mechanizovanom prápore v Rimavskej Sobote, bol v prieskumnej čate v Trebišove, nasledoval rok v KFOR. Od roku 2005 je v mechanizovanom prápore v Nitre. Rok plnil úlohy v mierovej misii OSN UNFICYP na Cypre. Dodnes veľmi rád spomína na pôsobenie medzi prieskumníkmi. Roky bol veliteľom družstva. Veliteľ čaty poručík Peter Sochor na jeho adresu hovorí: „Je to skúsený, po odbornej stránke veľmi dobre pripravený vojak. Má skúsenosti zo zahraničných operácií a misií. Vie veľmi dobre pracovať s ľuďmi. No najmä vie svoje skúsenosti odovzdať vojakom, je oporou a pomocou aj pre mňa, som rád, že ho mám v čate.“ Pochvalne sa o ňom vyjadril aj veliteľ rotý kapitán Peter Melník.

Aký prístup sa rotmajstrovi Karasovi osvedčuje? „Hovoriť vojakom pravdu, nesľubovať im nič, čo aj tak nemôžem splniť. Keď prídu noví vojaci do čaty, tak im na rovinu poviem, čo od nich očakávam a čo za to zasa z mojej strany môžu očakávať. Aby vedeli, že sa ich oprávnených požiadaviek vždy zastanem. Na druhej strane očakávam, že si budú plniť svoje povinnosti,“ hovorí veliaci poddôstojník.

Zaujímavejší výcvik

„Asi najviac ma teší, že postupne sa zavádzajú do výcviku modernejšie postupy a princípy: na základe zahraničných skúseností našich vojakov v zahraničných operáciách. Významná časť najmä mladších veliteľov, ktorá má tieto zahraničné skúsenosti, sa ich usiluje prenášať do výcviku vo svojich jednotkách. To je dobré a vojakom sa to páči, lebo ide o zaujímavejšie formy výcviku. Napriek týmto pozitívam je potrebné čím skôr obmeniť už zastaranú techniku, s ktorou cvičíme. Rovnako aj niektoré zbrane. A ďalej pokračovať v zlepšovaní výstroja vojaka,“ pripomína rotmajster Karas. Svoju funkciu by chcel vykonávať čo najlepšie. K spokojnosti veliteľa i vojakov a bol by veľmi rád, keby sa mu v budúcnosti podarilo prejsť konkurenčným výberom na nadrotmajstra. V budúcom roku jednotku pravdepodobne čaká nasadenie v operácii ISAF. Aj tam chce splniť úlohy a získať ďalšie medzinárodné skúsenosti.

Text a foto: Jozef Žiak

● Martinský prápor výcviku sa opäť, na deväť týždňov, stal domovom pre stopäťdesiatšesť novoregistrovaných profesionálnych vojakov. Štyridsaťtri čakateľov, štyridsaťosem kadetov – absolventov civilných vysokých škôl a šesťdesiatpäť kadetov Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši nastúpilo v prvý augustový deň na základný vojenský výcvik. Po úspešnom absolvovaní všetkých predpísaných procedúr pri prijíme a po vystrojení potrebným materiálom boli nováčikovia zaradení do výcvikových čiat a začali výcvik. Príprava budúcich profesionálnych vojakov sa uskutočňuje na základe novelizovaných programov základného vojenského výcviku. Boli do nich zapracované poznatky a skúsenosti získané počas doterajšieho výcviku, ako aj nové požiadavky zo strany ozbrojených síl. Do vedenia výcviku boli zaradení nielen budúci vojaci, ale aj noví inštruktori, čo určite prispeje k lepšej pripravenosti na plnenie úloh pre potreby ozbrojených síl. Čakatelia a kadeti, z ktorých je tridsaťdva žien, absolvujú výcvik zameraný na zvládnutie základných vojenských zručností, ktoré budú preverené vo VP VO Lešť počas výcviku v streleckej príprave, ale najmä pri záverečnom cvičení na Posádkovom cvičisku Sučany. Po úspešnom absolvovaní základného vojenského výcviku budú v októbri slávnostne vyradení.

● Od konca júna do začiatku augusta sa v martinskom prápore výcviku uskutočnil odborný výcvik vojenských odborností G10, I10. Absolvovalo ho tridsaťdeväť profesionálnych vojakov z útvarov OS SR. Počas náročnej prípravy si príslušníci výcviku museli osvojiť základné teoretické vedomosti, ale najmä praktické zručnosti, ktoré sú nevyhnutné na výkon základných funkcií v mechanizovaných, peších a prieskumných jednotkách. Počas odborného výcviku frekventanti hádzali obranné granáty RG F1 z bojového vozidla v priestore VP VO Lešť a strieľali z ručných zbraní v priestore bariérovej strelnice Sučany. Splnili prípravné cvičenia a cvičenia strelieb zo Sa vz. 58, Sa vz. 61, Pi vz. 82, UG 59 L, OPu SVD, RPG 7 a RPG 75. Streľby boli zamerané na samostatné vedenie presnej streľby na pevné a miznúce ciele vo dne a plnenie úloh v časových limitoch. Osobitá pozornosť bola venovaná získavaniu správnych návykov v samostatnom vyhľadávaní cieľov a ničeniu cieľov, ako aj určovaniu vzdialenosti k nim. Výcvik vyvrcholil záverečným cvičením na Posádkovom cvičisku Sučany.

● Taktické cvičenie s bojovou streľbou Desert Horse II, ktoré sa uskutočnilo v júli vo Vojenskom priestore vojskeho obvodu Lešť, bolo poslednou previerkou pre príslušníkov martinského mechanizovaného práporu, ktorí sa pripravujú na nasadenie v operácii ISAF v Afganistane. Zámerom cvičenia bolo pripraviť a preveriť dve strážne čaty, velenie strážnej rotý a príslušníkov predurčených na pozície v medzinárodnom veliteľstve RC (South) na plnenie úloh vo vojenskej operácii ISAF – Afganistan v operačnom priestore základne Kandahár (KAF). Nepretržitá imitácia, založená na najnovších poznatkoch z priestoru operácie, umožnila pre cvičiacich vytvoriť také podmienky, ktoré ich preverili z plnenia rovnakých úloh v podobnej intenzite, ako budú plniť v Afganistane. Výrazne k tomu prispela spolupráca so psovodom Vojenskej polície, spolupráca s centrom simulčných technológií Lešť, či využitie taktického simulátora MILES 2000 aj počas samotných bojových strelieb. Pripravenosť na nasadenie preveril osobne náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Vojtek. Vyjadril spokojnosť s kvalitou prípravy cvičenia a zabezpečenia výcviku tejto rotácie a úrovňou vycvičenosti pripravovaných strážnych čiat.

V pozadí B 17 pilotovaný Jimom Streetom, v popredí časť privezených zbraní pre povstaleckú armádu. Tri duby, 7. október 1944

SNP: Idealisti Divokého Billa

„Bolo strašné to gestapácke Danteho peklo. Kruto barbarsky bili a mučili väzňov. No pre mňa to bolo prostučké ako malá násobilka a písalo sa o tom v každej učebnici špeciálnych kurzov: spravodajcov neodstraňujú, kým ich stopercentne nevyťažia,“ spomínal na nacistické vypočúvanie vo Viedni poručík Ján Schwartz, slovenský rodák z Pukanca, ktorý pred vojnou odišiel do USA, aby sa vrátil v septembri 1944 do vlasti pomôcť už ako člen americkej spravodajskej misie Slovenskému národnému povstaniu. Z ich 21-členného amerického tímu prežili iba piati.

Ján Schwartz

V strede veliteľ americkej misie OSS poručík námorníctva James Holt Green. Vpravo major John Sehmer, veliteľ britskej misie WINDPROOF. Vľavo vrchný seržant OSS Jerry Mican. Tri duby, 7. október 1944.

Keď veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick a zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálmajor Miroslav Kocian prišli 30. mája tohto roka do Polomky, miestny starosta Ján Lihan neskrýval radosť. Obec, ku ktorej sa viaže pamiatka zajatých a neskôr popravených Američanov v SNP, im odhalila pri príležitosti 50. výročia SNP pamätník. No a teraz mu veľvyslanec prisľúbil, že zástupcovia veľvyslanectva spolu s vojenskými diplomatmi sem zavítajú každoročne.

Riskovať v nepriateľskom tyle

„Veľmi si vážim tunajších občanov, ktorí počas Povstania pomáhali aj americkým vojakom a ktorí ani dnes nezabúdajú na ich pamiatku,“ povedal v príhovore pri pamätníku Theodore Sedgwick. Po položení vencov sa spolu so zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR vybral na poľovnícku chatu nad Polomkou, kde amerických vojakov na Vianoce 1944 obkľúčilo a zajalo nemecké

komando posilnené príslušníkmi domácich Pohotovostných oddielov Hlinkovej gardy. Otázka, kde sa spomedzi 8 400 zahraničných občanov pochádzajúcich z 32 národov vzali v SNP aj americkí spravodajskí dôstojníci, isto zaujímala aj prítomného štábného nadrotmajstra Charlesa Sekelského, veliaceho poddôstojníka amerických špeciálnych síl v Európe, ktorého korene, podobne ako korene Jána Schwartz, sú na Slovensku.

Podme teda späť do vojnových čias. „Keď generál William J. Donovan začal hľadať dobrovoľníkov pre novozriadenú spravodajskú službu OSS (Office of Strategic Services - Úrad strategických služieb), ktorej velil, vyberal si najmä takých, čo boli plní ideálov a ochotní riskovať životy v nepriateľskom tyle,“ spomínal v roku 1984 Ján Schwartz. Už vedel, že aj preto uspel. Idealistom bol aj veliteľ misie OSS, ktorá 17. septembra 1944 odlietala na Slovensko. Volal sa James Holt Green a bol poručík námorníctva. „Náš veliteľ“ bol aristokrat ducha. Gavalier. Ab-

solvoval elitnú obchodnú fakultu Harvardu a keď vzbĺkla vojna, stál už na čele rodinnej textilnej továrne preorientovanej na obrannú výrobu. Ako riaditeľ mohol prežiť vojnové roky v zázveží. On však chcel bojovať.“ A ešte si predstavme veliteľa OSS generála Donovana, bojovníka z prvej svetovej vojny, ktorý mal blízko k prezidentovi Rooseveltovi, ale v najvyšších vojenských kruhoch až taký obľúbený nebol. Ako povedal náš rodák poručík Schwartz, „mladí dôstojníci generála Donovana zbožňovali aj pre jeho krédo, že má radšej mladých poručíkov, ktorí majú dostatok odvahy neuposlúchnuť hlúpe rozkazy, ako plukovníkov, čo sú príliš poriadkomilovní na to, aby urobili niečo na vlastnú päsť“. Skrátka, generál bol frontový vojak, ktorý mal ďaleko k spôsobom nažehľených štábných ofícierov. Aj preto si vyslúžil prezývku Divoký Bill.

Prípitosť Greena s Golanom

Na slávnosti v Polomke boli tento rok v máji aj pplk. Christopher Burelli a pplk. Andrew Taylor - odchádzajúci a nový letecký pridelenec USA na Slovensku. Ich predchodcovia zo vzdušných síl, konkrétne z 15. leteckej armády, odštartovali 17. septembra 1944 o šiestej ráno s dvoma lietajúcimi pevnosťami B-17 sprevádzaní stíhačkami P-51 Mustang z talianskeho Bari na povstalecké letisko Tri duby aj so šesťčlenným Greenovým tímom. Bol v ňom napríklad pražský rodák hlavný seržant misie Jerry Mican či seržant Joe Horvath s koreňmi na Horehroní. Greenova prvoradá úloha bola zabezpečiť odsun spojeneckých letcov z povstaleckého územia. Mal nadviazať aj kontakt s veliteľom Povstania generálom Jánom Golanom, ktorý ho po prilete pozval na prípitok. Jeho misia mala získať aj informácie o zbrojárskom priemysle pracujúcom v prospech Nemecka. Keď 7. októbra americké lietadlá prileteli na Tri duby pre 28 amerických letcov a dvoch Novozélandčanov, priviezli aj zbrane. Čo však Green nechcel, tak to boli personálne posily. Plánoval, aby jeho tím Dawes ostal v počte šesť členov. Green videl, že SNP sa dostáva do vážnych problémov a rátať s evakuáciou, ktorá by bola jednoduchšia v menších počtoch. Prirýchlili mu však ďalších šiestich mužov a vytvorili

ešte tri skupiny. Medzitým na Troch duboch sústredili na evakuáciu ďalších amerických letcov. Lety z Bari z 24. resp. 25. októbra pre príslušníkov OSS na zvyšok amerických letcov však boli odvolané pre zlé počasia.

Ústup a útrapy

Dňa 27. októbra 1944 poručík Green naposledy cez vysielaciu oznamoval do Bari, že 37 Američanov rozdelených do štyroch skupín ustupuje s povstalcami do hôr. Green nerobil veľa chýb, ale jednej sa dopustil. Podľahol informáciám, že po piatich dňoch pochodu sa spoja s postupujúcou Červenou armádou. Prikázal na minimum obmedziť osobný náklad. Poručík Perry dokonca nariadil radistovi seržantovi Stevovi Čatlošovi, rodákovi z Pittsburgu so slovenskými koreňmi, rozbiť vysielaciu. Väčšinu z nich pritom čakali v horách ešte dva drsné mesiace. Zničujúce útrapy, krutý hlad, choroby a maximálna vôľa so snahou prežiť a nevzdáť sa – tak opisoval ústup do hôr aj Ján Schwartz. On sám 7. novembra padol pri zháňaní potravín v osade Železnô do nemeckej pasce. Prežil len preto, lebo sa mu podarilo kryť identitou zostrelého letca.

Do poľovníckej chaty na Veľkom boku nad Polomkou došli zničení Američania v polovici decembra. Nie všetci, niektorí sa oddelili. No boli tu aj s Britmi a s niekoľkými Slovákmi. Cez vysielaciu britského Windproofu žiadali dodanie zbraní, potravín a liekov pre 30 mužov naposledy 16. decembra. S tým, že na hrebeni Veľkého boku zapália signálne ohne. Medzi nimi bola aj nesmierne statočná žena – slovenská tlmočnica Mária Gulovičová.

Koľedy a mučenie

Po skromnej, no milej vianočnej oslave, keď si vojaci zaspievali aj národné koľedy, 26. decembra ráno obklúčilo zrub asi 250 Nemcov a vlasovcov pod velením špeciálnej protipartizánskej jednotky Edelweiss nemeckého spravodajského dôstojníka majora Thuna Hohensteina. Z pätnástich ľudí sa podarilo ujsť do hôr len slovenskému partizánovi Pavlovi Kamenskému. Skupinu Američanov a Britov, ktorých zajali na Veľkom boku, odtransportovali cez Bratislavu do Mauthausenu v prvých dňoch roka 1945.

Pridali k nim ďalších, ktorých zajali inde. Vypočúvanie viedli vyšetrovatelia z Ústrednej ríšskej spravodajskej služby, ktorí špeciálne na to pricestovali z Berlína. Američanov bolo 13 vrátane novinára agentúry AP Joea Mortona, o ktorom sme už v Obrane písali. Briti boli traja. Keď americkí dôstojníci Green a Gaul odmietli vypovedať, vyšetrovatelia ich vypočúvali s beštálnou surovosťou. Bili ich korbáčmi, vrážali pod nechty triesky, vešali na železné trojnožky a mliaždili im ruky v mlynčeku. Dňa 23. januára sa začalo druhé kolo vypočúvaní. Vyšetrovatelia však ďalší deň dostali telegram z Berlína, že členov oboch tímov musia okamžite popraviť. Podpísal ho náčelník Hlavného úradu ríšskej bezpečnosti Ernst Kaltenbrunner. Podľa medzinárodného vojnového práva bola ich smrť vojnovým zločinom. Kaltenbrunner bol po rozsudku Norimberského tribunálu v októbri 1946 popravený.

Nezabúdame

Všetkých živých aj mŕtvych príslušníkov misie OSS na Slovensku po vojne ocenili vysokými americkými vyznamenaniami. V roku 1994 vyšla na Slovensku o misii OSS kniha Bohuša Chňoupka Američan v Povstaní, pričom jej základom sú spomienky agenta OSS Jána Schwartza. V roku 2004 vyšla o tejto misii v slovenčine v spolupráci s veľvyslanectvom USA na Slovensku a Vojenským historickým ústavom kniha Jima Downsa Druhá svetová vojna: Tragédia OSS na Slovensku (z oboch kníh sme čerpali v tomto článku). V roku 2004 misii OSS odhalili v Polomke pamätník. „Naše ozbrojené sily, ktorých vnútorná sila sa opiera aj o odkaz Slovenského národného povstania, si vážia všetkých vojakov a partizánov, ktorí sa zapojili do protinacistického boja. V ich radoch boli popri iných národoch aj Američania. S vojakmi USA nás dnes spája rozsiahla spolupráca v rámci NATO vrátane operácií medzinárodného krízového manažmentu,“ povedal v máji pred pamätníkom v Polomke zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Miroslav Kocian. Nezabudnime ani my.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a archív Múzeum SNP

Veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick a starosta Polomky Ján Lihan pred pomníkom amerických vojakov v SNP v Polomke

Chata nad Polomkou bola po vypálení obnovená podľa pôvodnej verzie tesne po vojne

Alkohol

pod koberec nezamietieš!

„Všetky prípady riešiť bezodkladne a exemplárne,“ uvádza sa v nariadení náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Vojteka, ktoré vydal na jar ako reakciu na viacero priestupkov a trestných činov spáchaných pod vplyvom alkoholu. Prostredníctvom informačnej správy sa s jeho rozhodnutím oboznámil a stotožnil aj minister obrany Martin Glváč.

„Od jari spustením nového systému evidencie a hlásení udalostí a mimoriadnych udalostí sa akýkoľvek posun vo vyšetřovaní priestupku alebo trestného činu spáchaného (aj) pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných látok priebežne zaznamenáva do elektronického systému v rezortnej sieti, ktorý je v počítači k dispozícii náčelníkovi generálneho štábu a ďalším vybraným funkcionárom ozbrojených síl. Možnosť, že by sa alkoholový prešľap zamietol pod koberec bola takto eliminovaná na minimum,“ konštatuje podplukovník Miroslav Belanský z odboru vnútorného riadenia Generálneho štábu OS SR, ktorý koordinoval prípravu uvedeného systému.

Tvrde sankcie

Vlani vykonali ozbrojené sily vo vlastnej réžii 157 196 kontrol na použitie alkoholu. Zistili 21 pozitívnych výsledkov. V rámci ďalších skoro osem tisíc kontrol, ktoré realizovala Vojenská polícia, zistila alkohol u 26 osôb. V ozbrojených silách pritom vo-

jaci „fúkajú“ takmer pred každou službou. „Nie na všetkých útvaroch máme certifikované prístroje. Preto ak niekto nafúka na necertifikovanom, okamžite voláme Vojenskú políciu, aby kontrola na alkohol prebehla v zmysle zákona. Ak nemáme k dispozícii vojenských policajtov, obraciame sa na Policajný zbor SR,“ vysvetľuje pplk. Belanský. Dodáva, že vojaci by si mali byť vedomí prísnych sankcií, ktoré im pri použití alkoholu vyplývajú zo zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov prijatého už v roku 2005. Znamená to, že v zmysle uvedeného zákona č. 346/2005 Z.z. § 70 ods. 1 písm. d) odchodné nenáleží tomu, kto závažne poruší svoje základné povinnosti (napr. výkon štátnej služby pod vplyvom alkoholu, dopravná nehoda pod vplyvom alkoholu... atď). Výsluhový príspevok sa takémuto vojakovi kráti o polovicu. No a čo je tiež veľkým varovaním – výsluhový dôchodok sa mu začne vyplácať až keď bude mať nárok na starobný dôchodok. V súčasnosti je to 62 rokov, no bude to viac. Samozrejme, v zmysle § 70 ods. 1 písm. f) tieto postihy platia aj pre všetkých vojakov, ktorí boli právoplatne odsúdení za úmyselný trestný čin alebo zločin, vrátane vedenia motorového vozidla pod vplyvom alkoholu nad 1 promile. Takže, ako si hocikto zráta, pre pár pív môže prísť nielen o prácu, povesť a svoje dlhoročné zásluhy, ale aj o značnú sumu peňazí.

Trestné stíhanie

30. marca 2013 o pol siedmej večer bol hliadka Policajného zboru Revúca kontrolovala vodiča súkromného motorového vozidla. Bol to profesionálny vojak z Rožňavy a policajti mu v dychu namerali 1,81 promile. O 20.10 h v rámci opakovanej skúšky to bolo 2,02 promile. Vojenská polícia z Banskej Bystrice začala okamžite konať vo veci podozrenia zo spáchania prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona. Ak je profesionálny vojak trestne stíhaný, dočasne sa pozbaví výkonu štátnej služby do právoplatného skončenia trestného stíhania. V tomto období sa mu poskytuje iba 30 % zo služobného platu, pričom musí dostávať plat aspoň vo výške minimálnej mzdy. Na každú vyživovanú osobu sa mu príspevok síce zvýši o 10 %, no najviac do 60 % zo služobného platu.

Pozor na „zbytkáč“

Vojaci a zamestnanci ozbrojených síl a rezortu obrany neraz podceňujú tzv. zvyškový alkohol. „Niekedy je to ako s čiernymi pasažiermi v mestskej doprave. Raz si neoznačia lístok a revízor nepríde, posmelí ich to a skúsia druhý raz. No na tretí pokus to už vyjsť nemusí a potom nepomôže ani plač...“ porovnáva pplk. Belanský. Pritom by stačilo zobrať si dovolenku. Takto však nepostupoval jeden zo zamestnancov, u ktorého 8. apríla tohto roku dozorný technického oddielu Viničné zistil ráno po

šiestej alkohol v dychu. Odoslal ho na opakovanú dychovú skúšku na obvodné oddelenie Policajného zboru v Pezinku. Tam mu zistili 0,1 promile. Na jeho žiadosť mu o 7,05 vykonali dychovú skúšku ešte raz s výsledkom 0,06 promile. Už 12. 4. s ním ukončili pracovný pomer.

Pravdaže, treba si dávať pozor aj v mimo-pracovnom čase. V roku 2011 minimálny zvyškový alkohol zistili policajti vojakovi

Vojaci by si mali byť vedomí prísnych sankcií, ktoré im pri požití alkoholu vyplývajú zo zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov.

hneď za rohom jeho trvalého bydliska. Bol doma na riadnej dovolenke a chýbalo mu len pár hodín do sobáša. Napokon o uniformu aj vzhľadom na bezproblémový priebeh predchádzajúcej služby neprišiel, no pokazená svadba, strata „vodičáku“, vysoká pokuta a škvrna v jeho dovtedy výbornom hodnotení mu za to iste nestáli.

V misiách radšej „bez“

„Jednoznačne súhlasím s plošným zákazom pitia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu,“ konštatuje pplk. Belanský, ktorý slúžil na Balkáne i na Cypre. „Normálny človek by si mal vedieť ustrážiť náchylnosť k alkoholu, ktorá záujemcu o službu v misii diskvalifikuje. No skúsenosti boli také, že vedenie rezortu obrany radšej pristúpilo k tomuto tvrdému opatreniu,“ hovorí podplukovník, ktorý bol na pozemných silách aj náčelníkom oddelenia koordinácie mierových misií a vojenských operácií. Priznává, že by mala fungovať samokontrola kolektívu. Môže sa

totiž stať, že aj inak bezproblémový vojak je odrazu vystavený náhlemu stresu napríklad pod vplyvom správ z domova a tým najhorším ventilom je práve alkohol.

Priateľovi „hore“ nezavolaš

Z ozbrojených síl bolo vlni prepustených v súvislosti so spáchaním priestupkov a trestných činov pod vplyvom alkoholu, drog a iných omamných, psychotropných alebo návykových látok 28 vojakov. Najviac ich bolo v roku 2011 – 29. V roku 2010 bol tento počet 25 a v roku 2009 spolu 27. V absolútnej väčšine išlo o problémy s alkoholom. „Štatistiky dokazujú, že alkohol zneužívajú najmä mladšie ročníky z hodnostných kategórií poddôstojníci a mužstvo,“ konštatoval pplk. Belanský z odboru vnútorného riadenia generálneho štábu, do kompetencie ktorého patria aj analýzy a závery riešení negatívnych protispoločenských javov v ozbrojených silách. Mladí ľudia často prostredníctvom alkoholu vyjadrujú svoj postoj k životu a službe, starší sa takto snažia riešiť osobné problémy. Takáto cesta však nikam nevedie. Respektíve vedie: do civilu.

Môže sa nám zdať, že počet prepustených z armády kvôli alkoholu nie je vzhľadom na počty ozbrojených síl vyslovene alarmujúci, no verejnosť každý podobný prešľap zo strany vojakov vníma citlivejšie. Mali by byť v dodržiavaní zákonov príkladom. Napokon – aj preto majú zvýhodnenia v rámci svojho sociálneho zabezpečenia. V každom prípade, mimoriadne dôležitá je osvetová činnosť. No a najnovšie aj prezentácia skutočností, že v rámci nového elektronického systému monitorovania alkoholových deliktov nie je možnosť „zavolať niekomu hore“ so snahou problém zahrať do autu. Navyše ako si môžeme ešte raz prečítať v spomenutom nariadení náčelníka generálneho štábu generálporučika Petra Vojteka: „všetky prípady sa musia riešiť bezodkladne a exemplárne.“

Text: Pavol Vitko
Foto: archív a autor

ISAF: športová pocta Danielovi

Smrť nášho kamaráta rotného Daniela Kavuliaka zanechala v každom z nás na kandaharskej leteckej základni smútok, no služobná činnosť 20. rotácie slovenských vojakov v ISAF aj po tragickom 9. júli musela pokračovať.

Náročné nasadenie vojakov sa nezaobíde bez duševnej hygieny. Jej súčasťou je šport. A tak sme opäť nastúpili na ďalší z medzinárodných hokejbalových zápasov. Príjemne nás prekvapilo, že väčšina našich protihráčov boli zdravotníci z americkej vojenskej nemocnice ROLE 3. Ich celkový prístup a pomoc našim zraneným vojakom boli na najvyššej úrovni, čo si všetci vážime. Milým prekvapením bol aj prejav ich spolupatričnosti na ihrisku. Solidaritu a podporu nám preukázali tým, že si na Danielovu počesť obliekli špeciálne vyrobené čierne dresy so strieborným

dvojkrížom na chrbte a s našou vlajkou na ľavom rukáve. Pred zápasom sme my zaspievali slovenskú hymnu a Američania tú svoju.

Všetci naokolo stíchli...

Opäť sme neprehrali a slovenský tím už dlho nenašiel premožiteľa. Som brankár a spoza brankárskej masky som si pritom tiež uvedomil, že súper nie je vždy iba ten, kto ťa chce poraziť, ale aj ten, kto ti vzdá hold a váži si ťa. Ten, kto ťa v ťažkej chvíli dokáže psychicky a morálne podporiť a ukázať solidárnosť.

Osud nám Dana vzal, no my bojujeme ďalej. Celý tím funguje ako dobre nastavený

stroj. Na chvíľu sa síce zastavil, ale dostali sme ho opäť do pohybu. Opäť sme silní, nechceme prehrávať a mať straty. Nikdy však nezabudneme. Poďakovanie patrí lekárom, sestram a zdravotnému personálu ROLE 3, aj všetkým vojakom a zamestnancom kandaharskej základne, ktorí pomáhali v najťažších chvíľach slovenským vojakom po zbabelom a neočakávanom útoku na našich kolegov a kamarátov.

Text: npor. Radovan Kristl

Foto: kpt. Martin Miklan

Dorast vodákov zažiaril

Na Majstrovstvách sveta juniorov a pretekárov do 23 rokov vo vodnom slalome, ktoré sa konali od 17. do 21. júla v Liptovskom Mikuláši, sa reprezentanti Dukly podieľali na zisku štyroch zlatých medailí, jednej striebornej a jednej bronzovej. O dva týždne nato na Majstrovstvách Európy vo francúzskom Bourg Saint Maurice získali dve zlaté. Na svetovom šampionáte zlaté medaily pre SR získali Jakub Grigar (K1 – kajak – do 18 rokov) a Patrik Gajarský (C1 – kanoe – do 23 rokov), obaja z VŠC. Martin Mračna, Marko Gurecka a Tomáš Ďurný, všetci z Dukly, získali titul majstra sveta v hliadke 3 x C1 do 18 rokov. Zlato zo slalomárskeho kanála pridala aj hliadka 3 x C2 do 18 rokov. Dukla mala v tíme z troch kanoe dve a reprezentovali ju Martin Šimičák, Jakub Skubík, Igor Michalovič a Jakub Tomko. Na 2. mieste skončila hliadka 3 x K1 do 18 rokov a jej členmi boli aj Jakub Griga s Petrom Blasbalgom z Dukly. V bronzovej trojčlennej hliadke kajakárov do 23 rokov pádlovali z VŠC čatár Martin Halčín a Miroslav Urban. Celkovo skončila slovenská výprava v konkurencii 45 krajín na 2. mieste za Českom a pred Francúzskom. Z 28 slovenských pretekárov bolo 16 reprezentantov Dukly. Peter Mráz, hlavný tréner športového oddielu vodného slalomu Dukla Banská Bystrica / Liptovský Mikuláš vysoko hodnotil aj ďalších sedem postupov do finále. Zo žien najlepšie z VŠC skončila Pavlína Matulanyová v K1 do 18 rokov, ktorá bola štvrtá.

Európsky šampionát sa konal na rieke a alpská trať je považovaná za najťažšiu na svete. Reprezentanti Dukly vybojovali

zlato v najprestížnejších kategóriách K1 mužov: čatár Martin Halčín do 23 rokov a Jakub Grigar do 18 rokov. Slovensko získalo aj bronz v kategórii C2 juniori a naša výprava skončila z 25 krajín piata. „Vo finále získala Dukla ešte ďalšie umiestnenia. Najlepšia z dievčat Kristína Zárubová vybojovala 9. pozíciu, no tento raz nám chýbal ten kúsok šťastia,“ dodal tréner Mráz. Napriek tomu je spokojný, pretože umiestnenia jeho zverencov sú veľkou nádejou. Podobne ich ocenil aj minister obrany Martin Glváč: „Teším sa z výsledkov, ktoré dosiahli mladí reprezentanti Dukly. Dokázali tak, že aj v budúcnosti sa môžeme tešiť z úspechov, aké už dosiahli Michal Martikán či Elena Kaliská.“

Text: Pavol Vitko ● Foto: TASR

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Miniaturizácia spolu s vývojom informačných technológií umožňujú zavádzanie výzbroje, ktorá občas pripomína detské hračky. Ale len na prvý letný pohľad!

Vojnové hračky

Americká spoločnosť AeroVironment získala už tretiu zákazku od amerických ozbrojených síl na bezpilotné prieskumné lietadlá RQ-11B Raven. Že nejde o hračky, naznačuje hodnota zákazky: 13,8 miliónov dolárov.

Jednotky ozbrojených síl USA používajú lietadlá RQ-11B Raven najmä na

prieskum v okolí vojenských základní a zásobovacích či presunových trás. Lietadielko rozložené a umiestnené v špeciálnom batohu dokáže prenášať jeden človek. Hmotnosť Ravena je necelé 2 kg. Po zložení je dlhé 1,09 m a má rozpätie krídel 1,3 m.

Štart lietadla sa uskutočňuje hodom, pohon zabezpečuje malý elektromotor

s tlačnou vrtuľou. Jeden let môže trvať 60 až 90 minút, maximálna rýchlosť je asi 56 km/h a maximálna prípustná vzdialenosť od riadiacej stanice je asi 10 km. V prípade straty spojenia sa Raven automaticky vráti buď na vopred určené miesto alebo na miesto štartu.

(aš)

Foto: US Army

Najedzte sa skrutkovačom!

Rôznych skladacích univerzálnych náradí, ktoré umožňujú píliť, rezať, skrutkovať či otvárať fľaše, je v ponuke obchodov s technickými hračkami a bizañosťami viac než dosť. No Eat'N Tool Dark Edition od newyorského dizajnéra s "typickým americkým" menom Liong Mah je nôž, skrutkovač, kľúč, otvárač konzerv i fliaš – a po pri tom všetkom aj univerzálny príbor s kombináciou lyžice a vidličky! Kov s matnou tmavou úpravou nepre-
zradí používateľa nechcenými odleskami, možno ho nosiť na opasku pripnutý karabínkou, je ľahký, ergonomický a pevný. To všetko za necelých osem dolárov. Kam sa hrabe strieborný príbor po bábiche!

Švajčiarsky nožík medzi hodinkami

Victorinox Swiss Army, známy výrobca švajčiarskych vojenských nožíkov, ponúka pod svojou značkou aj mnoho rôznych doplnkov, kuchynských nástrojov, pánske i dámske oblečenie. Špeciálnou kategóriou sú hodinky. Podobne ako nožíky, pôvod majú na bojovom poli. Napríklad čerstvo vynovený model s veľavravným názvom Original Chronograph je na trhu len v limitovanom počte 1 989 kusov, ktorý pripomína rok zrodu týchto skutočne originálnych hodínok. Puzdro je z ľahkého a zároveň mimoriadne odolného tmavosivého matného nylonu. Prehľadný matný sivý ciferník s dátumovkou, tromi ručičkami a podsvietením má ukazovateľ desiatín sekúnd, minútové stopky a polhodinový časovač. Poháňa ho precízny strojček quartz. Hodinky sú odolné proti otrasom, prachu a vode do hĺbky 100 metrov. Štýlový kožený remienok dopĺňa vrchnák z rovnakého materiálu, ktorým v prípade potreby možno hodinky priamo na zápästí spoľahlivo uzavrieť a chrániť pred nepriaznivými podmienkami.

Na zdravie – nie proti nemu

Zákon definuje burčiak ako čiastočne prekvasený hroznový mušt z hrozna dopestovaného a spracovaného na území Slovenska. Predávať sa môže od 1. augusta do 31. decembra. Obsah alkoholu by mal byť minimálne jedno percento. Vyrábať sa má z odkaleného muštu, aby sa na dne nádoby nevytvárala usadenina. Farba by mala byť bielo-žltá s nádychom do zelena, v žiadnom prípade nie oranžovo-hnedá alebo hnedá. Chuťovo najlahodnejší je v polo-

FILM

Jobs

V septembri sa do našich kín dostanú dva životopisné filmy. Diana – o posledných dvoch rokoch života davmi a bulvárom zbožňovanej princeznej z Walesu a Jobs o charizmatickom, obdivovanom i nenávidenom, milovanom i preklínanom majiteľovi spoločnosti Apple Stevovi Jobsovi (1955 – 2011), ktorý sa z ľahkovážneho príslušníka hnutia hippies vypracoval na jednu z najvplyvnejších postáv konca 20. a začiatku 21. storočia. Kombináciou efektívneho marketingu a technických inovácií zmenil počítačmi, hudobnými prehrávačmi, mobilnými telefónmi a tabletmi náš svet na nepoznanie. V dvojhodinovej životopisnej dráme nevelmi známeho režiséra Joshuu Michaela Sterna si ho zahral Ashton Kutcher, známy najmä ako bývalý milenec Demi Moorovej. Jobs je prvý z plánovaných štyroch filmov o charizmatickom vizionárovi a neľútostnom obchodníkovi z kalifornského Palo Alto.

VIDEO

Rambo: Do pekla a naspäť

Veterán z Vietnamu John Rambo (Sylvester Stallone) konečne našiel pokoj – v meditáciách, rozjímaní a love divých zvierat v juhovýchodnej Ázii. Keď v Mjanmarsku, stále ešte známejšom ako Barma, zaja-
mú jeho známych – kresťanských misionárov, nezostáva mu iné, len vrátiť sa k tomu, čo dokáže najlepšie: masovému vyvražďovaniu. V roku 2008 šesťdesiatdvaročný Stallone produkoval a režíroval film, pre ktorý si sám napísal scenár a zahral si aj titulnú rolu. Na disku Blu-ray teraz prichádza verzia nelen s úplným vysokým rozlíšením, takže znalci si vychutnajú každú kvapôčku červenej krvi a osemkanálové bedákanie obetí, ale aj o osem minút rozšírenú verziu a bonusy, medzi ktorými nechýba sedem vynechaných scén. Mimo chodom, na rok 2016, k Stallonovej sedemdesiatke, je naplánovaná premiéra nového filmu Rambo: Last Stand!

vici kvasenia, keď má aspoň 6 objemových percent alkoholu. Burčiak obsahuje vitamíny skupiny B, minerály, stopové prvky a ďalšie zdravie prospešné látky z hrozna a z kvasiniek. Tiamín podporuje srdcovú činnosť, kyselina nikotínová a nikotínamid zabraňujú nervovým a kožným poruchám. Kyselina pantoténová chráni proti ochoreniu sliznice a tráviaceho ústrojenstva. Červený burčiak obsahuje antioxidant resveratrol s priaznivými účinkami na srdcovo-cievny systém. Burčiak je liek, ale zároveň aj alkohol so zradnými účinkami, pri jeho konzumácii si treba dávať pozor.

KNIHA

Inferno - Peklo

Nový triler Dana Browna nadväzuje na sériu so symbolistom Robertom Langdomom, ktorého vo filmových adaptáciách hral Tom Hanks. V novom príbehu sa dostane do srdca Európy, kde sa rozkrúti napínavé dobrodružstvo okolo jedného z najtrvácnejších a najtajomnejších literárnych diel v histórii.

„Čitateľov vediem na cestu hlboko do mystickej ríše kódov, symbolov a tajných chodieb,“ povedal Dan Brown. Nová kniha je inšpirovaná Peklom z Danteho Božskej komédie. „Ako študent som sa zaoberal Danteho Peklom, no až pri výskume vo Florencii som si uvedomil večný vplyv jeho diela na moderný svet,“ tvrdí spisovateľ. Aj preto sa veľká časť novej knihy odohráva v malebných uliciach talianskej Florencie. Román uvádzajú nové vydania predchádzajúcich Langdonových dobrodružstiev Da Vinciho kód, Anjeli a démoni a Bod klamu.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

SEPTEMBER

1. september

Deň ústavy Slovenskej republiky
Deň hnutia nezúčastnených krajín

3. september

1783 V Paríži uzavreli Veľká Británia a USA mierovú zmluvu, ktorá znamenala koniec vojny za nezávislosť USA.

7. september

1528 V bitke pri Liptovskom Mikuláši porazili oddiely Alexeja Turzu a liptovskej stoličnej milície vojsko Jána Zápoľského.

9. september

Pamätný deň obetí holokaustu a rasového násillia

12. september

1683 Pri Viedni zvíťazili poľsko-rakúsko-nemecké vojská na čele s poľským kráľom Jánom Sobieským nad osmanskou armádou veľkovezíra Kara Mustafu.

1943 Druhá svetová vojna: nemecké jednotky Otta Skorzenyho oslobodili diktátora Benita Mussoliniho.

16. september

1848 Vo Viedni vznikla Slovenská národná rada, politicko-vojenský orgán, ktorý reprezentoval národné hnutie a riadil operácie dobrovoľníckeho zboru.

18. september

1848 Slovenský dobrovoľnícky zbor, ktorý tvorili Česi, viedenský Nemci a Slováci, prekročil moravsko-slovenské hranice.

19. september

1848 Ľudovít Štúr vyhlásil na zhromaždení v Myjave v mene SNR autonómiu Slovenska od uhorskej vlády. Predstavitelia SNR vyhlásili povstanie a vyzvali ľud na podporu protimaďarského odboja.

21. september

Medzinárodný deň mieru

22. september

Deň Ozbrojených síl Slovenskej republiky

1848 V bojoch pri Brezovej pod Bradlom zvíťazili slovenskí dobrovoľníci nad oddielmi cisárskej armády a maďarskej národnej gardy.

23. september

1928 Na vrchu Bradlo slávnostne odhalili Mohylu generála Milana Rastislava Štefánika.

1938 V Československu bola vyhlásená všeobecná mobilizácia brannej moci.

26. september

1848 Pri Senici utrpeli slovenskí dobrovoľníci porážku od oddielov gardistov z Bratislavskej župy a cisárskeho vojska.

28. september

1848 Po ozbrojenom strete pri Poríadi slovenskí dobrovoľníci ustúpili na Moravu.

29. september

1758 V Burnham Thorpe (Veľká Británia) sa narodil

Horatio Nelson, britský admirál, ktorý sa preslávil víťazstvami v námorných bitkách pri myse sv. Vincenta v Portugalsku (1797), pri Abú Kíre v Egypte (1798) ako aj pri Trafalgarskom myse v Španielsku, kde v roku 1805 zahynul.

1938 Na konferencii v Mnichove podpísali predstavitelia Nemecka, Talianska, Veľkej Británie a Francúzska dohodu o odstúpení československých pohraničných území v prospech Nemecka.

Zostavila Jana Tulkisová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Mám sa počas vyvedenia obávať kliešťov na Lešti?

! Kliešte sú, samozrejme, nielen v našich vojenských výcvikových priestoroch. Na celom svete ich bolo dodnes opísaných vyše 800 druhov, no len približne 30

z nich parazituje na človeku. Najčastejším druhom, ktorý napáda človeka na Slovensku a taktiež v Európe, je *Ixodes ricinus*. Zmeny spôsobené globálnym otepľovaním spôsobili jeho prenikanie aj do vyšších nadmorských výšok. Kým pred tridsiatimi rokmi bol zaznamenaný výskyt kliešťa do nadmorskej výšky 700 m, dnes nie je, prekvapujúce nájst ich v nadmorskej výške nad 1 000 m. Neprekvapuje ani zvýšená zimná aktivita kliešťa (do decembra a od februára), ktorá môže byť spôsobená miernymi zimami. Z dospelých jedincov parazitujú len samice.

Najčastejším ochorením, spôsobeným kliešťami je lymská borelióza. V Európe je v priemere 13,7 % kliešťov infikovaných, a teda schopných prenášať túto nákazu, ale v niektorých regiónoch môže premorenosť kliešťov dosiahnuť takmer 50 %. Prenos borélií po prisatí kliešťa nie je okamžitý, trvá približne 24 až 48 hodín, preto je potrebné kliešťa čo najrýchlejšie odstrániť. Humánna vakcína proti borelióze dosiaľ neexistuje, na rozdiel od veterinárnej praxe, kde je možné už niekoľko rokov očkovať proti tomuto ochoreniu domácich miláčikov. Premorenosť kliešťov pôvodcom klieštovej encefalitídy je nepomerne nižšia. No po uchytení kliešťa nasleduje okamžitý prenos vírusov spôsobujúcich ochorenie. Voči tomuto ochoreniu sa dá účinne očkovať. Vakcínu FSME IMMUNE zaradil Úrad hlavného lekára do plošnej očkovacej schémy pre príslušníkov OS SR. Výskyt lymskej boreliózy a klieštovej encefalitídy má v posledných dvoch dekádach dramaticky rastúci trend.

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť sa Úrad hlavného lekára venuje priebežnému monitoringu výskytu kliešťov, pričom boli zaznamenané štyri druhy.

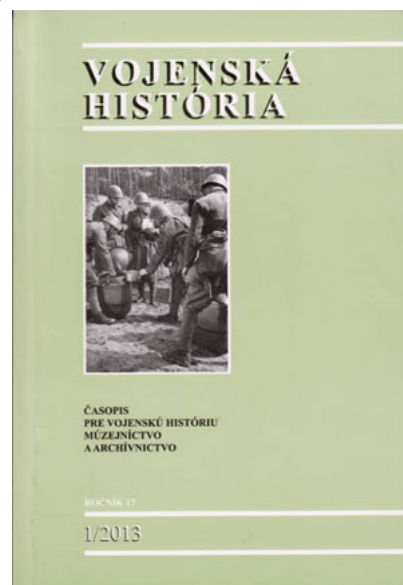
Na človeka sa kliešť najčastejšie prisaje v miestach, kde je jemná koža, teda v podpazuší, podkolennej jamke, vnútornej strane stehien a pod.

Na kliešťa nikdy nekvapkáme olej, alkohol, petrolej alebo iné „zaručené“ prípravky, po ktorých sa má kliešť uvoľniť sám. Najjednoduchším spôsobom ako sa kliešťa zbaviť, je použiť plochú pinzetu a jemným ťahom a zároveň točením kliešťa vytiahnuť. Je jedno či otáčame v smere, alebo proti smeru hodinových ručičiek. Je tiež dôležité, aby sme kliešťa chytali čo najbližšie ku koži. Stlačením bruška kliešťa sa môže obsah z neho dostať do rany a tým ju infikovať, ak sa to ešte nestalo. Miesto odkiaľ sme kliešťa vytiahli, treba potom dezinfikovať. A je dôležité sledovať okolie rany. Ak sa v priebehu nasledujúcich dvoch-troch týždňov v okolí miesta prisatia objaví sčervenanie vo veľkosti dvojeurovej mince a väčšej, okamžite musíme vyhľadať pomoc lekára.

Text: pplk. MVDr. Jozef Németh,
mjr. MVDr. Tomáš Molčányi

Vyšla nová Vojenská história

Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo, ktorý vydáva Vojenský historický ústav v Bratislave, píše už svoj sedemnásty ročník. Prvé tohtoročné číslo prináša na vyše 260 stranách šesť historických štúdií. Aj prácu Petra Sedláčka Žoldnieri v Bratislave v polovici 15. storočia, štúdiu Karola Sorbyho, ml. Britsko-francúzska vojna v Levante roku 1941 či Nástup nového trendu národnostnej výstavby ČSLA po federalizácii Československa a jeho limity od

Alexa Maskálka. Pod hlavičkou Dokumenty a materiály nájdeme aj prácu Imricha Purdeka Vojenská symbolika prvej Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945 v priesekníku heraldiky, faleristiky a vexilológie alebo K niektorým aspektom armádnej telovýchovy a športu v Československu v rokoch 1969 – 1992 z pera Petra Bučku. Nechýbajú recenzie kníh ani bohatý bibliografický a poznámkový aparát.

Vojenské osobnosti dejín Slovenska 1939 – 1945

Novinka z Vojenského historického ústavu, ktorú pripravili František Cséfalvay a kolektív, je 284-stranový biografický slovník vojenských osobností – slovenských dôstojníkov, ktorí pôsobili v rokoch 2. svetovej vojny na území Slovenska alebo za jeho hranicami, ako aj inonárodných dôstojníkov, ktorí boli súčasťou vojenských udalostí Slovenska tohto obdobia. Vojenské profile sú radené abecedne, preto sa popri sebe vyskytujú dôstojníci slovenskej armády bez ohľadu na to, či boli, alebo neboli aktívni v slovenskom protifašistickom odboji, účastníci zahraničného odboja aj niektorí sovietski, nemeckí, rumunskí a maďarskí generáli, ktorých vojská sa zúčastnili vojenských operácií na území Slovenska. Jednotlivé heslá sú zamerané na vývoj vojenskej kariéry, dosiahnutú vojensko-odbornú kvalifikáciu, na bojové nasadenie, odbojovú činnosť a pôsobenie v povojnovom období. Osobitne sú uvedené udelené vojenské vyznamenania a literatúra s prameňmi, z ktorých boli údaje čerpané a kde možno nájsť prípadne ďalšie informácie. Väčšina biografických hesiel obsahuje aj čiernobiele portrétové fotografie. V záhlaví každého hesla je uvedená najvyššia vojenská hodnosť a funkcia, ktorú príslušná osobnosť zastávala v rokoch 1939 – 1945.

the Army almost walked in and took over without a fight.

The first major use of ground attack was in World War I, when pilots helped troops advance on the ground, cover a retreat, or merely to harass the enemy. The planes would dive while firing machine guns and dropping primitive bombs. By the late stages of the war, ground-attack aircraft had forced almost all large-scale troop movements to be carried out at night or in bad weather. In World War II aircraft were used to strategically bomb military targets to not only significantly weaken them, but to create psychological shock

and confusion among the enemy forces. WW II also introduced a new element combining virtues of both fighters and bombers – the kamikaze. Early in the war this was only done when the pilot's plane was badly damaged. Instead of trying to land on the water or surrendering, the Japanese would purposely crash into American ships, preferably aircraft carriers. However towards the end of the war the Japanese sent planes with the sole purpose of crashing into American ships. Most kamikaze planes were outdated fighters or light bombers loaded with bombs and extra gasoline tanks. All in all, Kamikaze attacks sank 34 ships and damaged hundreds of others.

(Next: Aerial Warfare – Propellers vs. Jets)

MILITARY ENGLISH

Aerial Warfare I: Tactics

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: U. S. Department of Defense

Aerial warfare is the use of military aircraft and other flying machines in warfare, including the military airlift of cargo. There are five major categories of aerial warfare: aerial reconnaissance, aerial combat, strategic air power (bombing) and close air support (ground attacking).

The first use of air power was for reconnaissance (recon for short), the inspection of an area to gather military information. It involves spying on the enemy's military and patrolling an area for enemy movement. Balloons were initially – in the 19th century used as airborne platforms to provide observation of enemy-troop movements. However when airplanes were invented they became the tools of choice for recon. This was because planes were more agile and quicker. The importance of aerial reconnaissance made it clear that those able to spy on the enemy from above the battlefield would enjoy enormous advantages. This realization led to the emergence of fighters with the role to protect friendly reconnaissance aircraft and to shoot down enemy ones – the military began equipping planes with machine guns. During World War I the tactics was simple – because the pilot's only warning system of an enemy plane was the naked eye, attacking fighters approached from the rear or dove out of the sun, where they could not be seen. Surprise attacks, “jumping” unsuspecting victims accounted for more kills than did the spectacular dogfights. Most planes were taken out by surprise before they even had a chance to fight back. In World War II the tactics did not change a lot. There were new maneuvers introduced (such as the scissors maneuver where a pilot would turn sharply one way and then the other, reducing the forward motion so that the speeding attacker would overshoot and end up in front) but the firepower onboard the airplanes was limited to cannons and machine guns. Nowadays, with the invention of guided and heat-seeking missiles it is almost useless to do maneuvers after you have been locked on. Unlike before, you can no longer get shot a few times and still be able to fly. Although electronic countermeasures can sometimes get a fired missile off your tail, a lock-on usually means you will be hit.

The idea of strategic bombing arose in World War I, when the Germans bombed London. The notion of strategic bombing is very simple: bomb strategic elements of the enemy's essential infrastructure such as factories, roads and communications in order to cripple the enemy's ability to wage war. However, due to the inaccuracy of bombs and the minor role of primitive aircraft in World War I, strategic air power did not really set off until World War II that saw extensive bombing of cities and other military targets both during the day and at night with the help of electronics aids. At night lead bombers would drop incendiary bombs, which set fires that guided other bombers carrying high explosives. Today, the air force may just be able to win a war all by itself. A great example of the proper use of strategic bombing was during the Gulf War. The US Airforce weakened the Iraqi Military so much that

GLOSSARY

- **aerial warfare** [ˌeəriəl ˌwɔːfeə] – vzdušné (letecké) vedenie vojny; • **agile** [ˌædʒaɪl] – mrštný, agilný; • **airlift** [ˌeəlɪft] – letecká doprava, transport; • **airborne platforms** [ˌeəbɔːn ˌplɑːtfɔːmz] – lietajúce platformy; • **aircraft carriers** [ˌeəkrɑːft ˌkæriəz] – lietadlové lode; • **countermeasures** [ˌkaʊntə ˌmeʒəz] – protiopatrenia, obranné prostriedky; • **dogfights** [ˌdɒgfɑɪts] – boje zblízka; • **dove out** [dʌv aʊt] – vynoriť sa; • **electronics aids** [ɪlekˈtrɒnɪks eɪdz] – elektronické pomôcky; • **emergence** [ɪˈmɜːdʒəns] – objavenie sa; • **extensive** [ɪksˈtensɪv] – rozšírený; • **equipping** [ɪˈkwɪpɪŋ] – osádzat', inštalovať; • **friendly** [ˈfrendli] – spriatelenny; • **ground attack** [graʊnd əˈtæk] – útok na pozemné ciele guided [ˈgɑːdɪd] – navádzaný (radarom); • **harass** [ˈhærəs] – obťažovať; • **heat-seeking** [hiːt ˈsiːkɪŋ] – tepelne navádzaný; • **incendiary bombs** [ɪnˈsendjəri bɒmz] – zápalné bomby; • **lock-on** [lɒk ɒn] – zameranie; • **maneuvers** [məˈnuːvəz] – manévry; • **naked eye** [ˈneɪkɪd aɪ] – holým okom; • **outdated** [aʊtˈdeɪtɪd] – zastaraný; • **overshoot** [ˈəʊvəʃuːt] – predbehnúť, preletieť pomimo; • **reconnaissance** [rɪˈkɒnɪsəns] – prieskum; • **retreat** [rɪˈtriːt] – ústup; • **tools of choice** [tuːlz əv ʃɔɪs] – oblúbený nástroj; • **unsuspecting victims** [ˌʌnsəsˈpektɪŋ ˈvɪktɪmz] – nič netušiace obeť; • **virtues** [ˈvɜːtjuːz] – cnosti; • **wage war** [weɪdʒ wɔː] – viesť vojnu; • **warning system** [ˈwɔːnɪŋ ˈsɪstəm] – varovný (výstražný) systém

por. Mgr. Vladimír VARGA,
riaditeľ Úradu EPS OS SR

DUCHOVNÉ SLOVO

Synovia Boží

Prísné zákony života a smrti platia, aj keď sa nám to podľa našej mysle zdá nespravodlivé. Odjakživa smrť kosí a zhŕňa krehké ľudské sviečky ako bezcenné jesenné lístie. Neraz bezcitne a neočakávane pleje zaburinené riadky ľudského života aj napriek žiaľu a slzám. Tak to bolo aj toto leto v ďalekom Afganistane, kde si smrť prišla na tento svet po život nášho kolegu celkom nečakane. Táto neuveriteľná zvesť nami otriasla takou silou, že sme ostali stáť v úžase s otázkou a zároveň výkrikom na perách: Nie?! To nie je pravda?! Veď ešte nedávno s úsmevom na tvári, plný životného optimizmu a prekypujúcou energiou bol predsa medzi nami! Smrť si prišla pre muža v rozkvet, plného odvážnych činov i vysnených plánov. Prišla nehľadiac na vek, rodinu a nevyberajúc si ani čas, ani miesto, mlčky a bez rozlúčky.

Človek žije v čase a priestore. V čase sa rodí, v čase sa aj pomíne. Jeho príchod na svet je spravidla výrazom šťastia a radosti rodiny, v ktorej sa narodil. Koniec jeho pozemskej púte – smrť – zapríčiňuje pozostalým smútok, bolesť. Od nepamäti sa ľudský duch zaoberá otázkou života a smrti, ale najmä zmyslom života. Odpoveď kresťana je jednoduchá a pomerne ľahká – poznajme Boha, milujme Ho, slúžme Mu a po smrti budeme spasení. Teda láska k Bohu a človeku a starostlivosť o blaho duše je to najdôležitejšie.

Človek nerád počúva o smrti, ktorá v ňom budí odpor. Či už chceme, alebo nie, smrť ide za nami. Niet pred ňou úniku. Ako v tej rozprávke, kde každý človek má zapálenú sviečku. Až dohorí, život zhasne. Nik nevie, ako dlho bude práve jeho sviečka horieť. Smrť je nevyspytateľná, niekedy aj zákerná. Prichádza, keď ju najmenej čakáme, preto je dobré byť stále pripravený a žiť v súlade s Božím zákonom, mať čisté a nezaťažené svedomie bez hriechu, byť ochotný prijať smrť z ruky Pánovej v každej minúte. Ani boháč smrť nepodplatí, ani bedár ju neuprosí. Berie deťom rodičov, rodičom milované dieťa, manželke verného druhu. Bez odvolania s konečnou platnosťou. Prišiel čas, dohorela sviečka a s ňou i náš život.

Kresťan sa smrťou nebojí, veď prečo by sa aj mal? Ak celý život žije s Bohom, žije s Kristom, radostne môže čakať na smrť ako na vykúpenie, ako na akt prechodu zo starého slzavého údolia do nebeskej ríše večného pokoja. Kresťanský život, život prežitý s Kristom nám dáva istotu, že aj keď zomrieme, budeme žiť s Bohom naveky. Vojak, ktorý preleje svoju krv pre mier a pokoj, je služobníkom pokoja a taký sa bude nazývať synom Božím (Mt 5, 9). Upokoj, Pane, dušu svojho služobníka Daniela na mieste, kde nie je bolesť ani plač, ani trápenie, ale radosť nekonečná!

Ako na zhyby?

Zhyby na hrazde nadhmatom sú pre mužov jedinou disciplínou v rámci každoročných previerok, kde nie je cvičenec obmedzovaný časovým limitom. Nebazíruje sa dokonca ani na šírke úchopu hrazdy. Okrem iného aj preto nahradili zhyby dlhoročne zaužívané kľuky vo vzpore ležmo, u ktorých sa z dôvodu vysokej rýchlosti vykonávania pohybov nedala zaručiť optimálna objektivita posúdenia jednotlivých opakovaní. Ak pri zhyboch na hrazde eliminujeme švihový pohyb dolných končatín, dohliadneme na úplné vystretie paží v dolnej polohe a pritiahnutie brady nad tyč, je štandardizácia vykonania cviku garantovaná.

Túto disciplínu pre tvrdých chlapov si v súčasnosti zvolil v rámci preskúšania silových schopností približne polovica profesionálov. Druhá polovica uvádza, že aj napriek celkovej dobrej kondícii zhyby prosté robiť nevládzu, resp. neovládajú techniku a zostávajú pri tradičných cvikoch sed – ľah. Zhyby síce vo všeobecnosti patria medzi najťažšie cviky, ale ako pri všetkých ostatných činnostiach aj tu dosiahneme výrazný pokrok použitím tých správnych tréningových metód a princípov. V najmladšej vekovej kategórii potrebuje profesionál zvládnuť minimálne 6 zhybov a postupne s rastúcou vekovou kategóriou klesá počet potrebných opakovaní o jedno. Samozrejme, stále hovoríme o minime zaručujúcom len kladné hodnotenie.

Ponúkame vám postup, ako sa dopracovať od 2 k 12 opakovaniam za 7 týždňov, väčšina z vás však dosiahne tento počet už skôr. V konečnom hodnotení to bude predstavovať 70 bodov za silovú disciplínu, čo je veľmi slušný výsledok. Tréning treba absolvovať aspoň tri razy týždenne. Prestávky medzi sériami by nemali v prvom týždni prekročiť čas jednej minúty a postupne by sa mali dokonca skracovať. Vtip spočíva v tom, že počet absolvovaných opakovaní zostáva stále rovnaký. Takýto algoritmus je možné aplikovať aj na vyšší cieľový počet zhybov.

Tréningový plán zhybov na hrazde s métou
12 opakovaní v sérii do 7 týždňov

Týždeň	Počet sérií	Počet opakovaní	Dĺžka odpočinku medzi sériami
1.	12	2	1 min.
2.	8	3	< 1 min.
3.	6	4	
4.	5	5	
5.	4	6	
6.	3	8	
7.	1	12	

Prípravné cvičenia – ak patríte medzi jedincov, čo dokážu urobiť len 1 – 2 opakovania, zaradíte najprv cviky ako kľuky vo vzpore ležmo, sťahovanie hornej kladky a príťahy činky v predklone s variabilnou šírkou úchopu.

Výdrž v zhybe – zaujmite hornú polohu bez opierania brady o žrd' a snažte sa udržať čo najdlhšie. Toto izometrické cvičenie zlepši silovú vytrvalosť.

Zhyby podhmatom – sú ľahšie a viac sa zapája biceps, ale rozvíjajú doplnkové svaly zúčastnené na klasickom zhybe.

Negatívne opakovania – po zaujatí hornej polohy (aj s pomocou partnera, zapretia sa nohou o stoličku) sa kontrolovane spúšťajte nadol 3 až 5 sekúnd s aktívnym brzdením pohybu.

Dodatočná záťaž – od momentu keď ste schopní robiť už 6 až 8 opakovaní v sérii, zaradíte cvičenie s dodatočným závažím (začnite 5 kg kotúčom zaveseným na opasku).

Čiastočné opakovania – odstraňujte slabiny, najčastejšie býva problém v záverečnej fáze pohybu, keď treba dostať bradu nad tyč. Pozornosť venovaná tejto tzv. uzlovej fáze cviku zabezpečí napredovanie. Vykonávajte len čiastočné opakovania v rozsahu 10 až 15 cm. Opäť môžete využiť pomoc partnera alebo trenažéra na zhyby s využitím protizávažia.

Série do vyčerpania – zaradíte série s maximálnym počtom opakovaní, ktoré ste schopní urobiť.

Ak ste splnili stanovené ciele, trénovali ste správne. Ďalšou inšpiráciou by mohla byť akási nadstavba zhybov. Silovo a technicky ešte náročnejší prvok – výmky na hrazde.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav ŠTUBŇA
starší inštruktor – telovýchovný pracovník vrtulníkového krídla

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Otravné disko

Prostredníctvom uší získavame relevantné informácie z okolitého sveta. Oči môžeme zatvoriť, uši však nie. Hluk, najmä ten dlhodobo pôsobiaci, spôsobuje vylučovanie stresových hormónov a organizmus reaguje stavom pohotovosti a stresovou reakciou.

Dlhotrvalé pôsobenie hluku sa aj vďaka rôznym prehrávačom tak môže podieľať na rôznych subjektívnych narušeniach v oblasti sluchu, ktoré sú často sprevádzané depresiou či reakciami a stavmi nervozity, obáv a úzkosti. Ak zvuky nepriechádzajú zvonka, ale zvnútra, trápi nás tinnitus. Slovom tinnitus označujeme subjektívne zvuky v ušiach bez vonkajšieho zvukového podnetu. Bývajú opisované ako pískanie, šumenie, zvonenie, búšenie, hučanie, vŕzganie.

Skutočne mučivý je najmä pocit postihnutých, lebo proti nemilosrdným zvukom nemôžu nič urobiť, sú im vydaní napospas. Tento pocit bezmocnosti je viac zaťažujúci ako samotný tinnitus. Z týchto dôvodov je pre psychoterapeutické ošetrovanie tinnitu dôležité odvrátiť snahu postihnutého vyhýbať sa zvukom, spoločenskému styku a verejným aktivitám a preťať tak bludný kruh jeho vyhýbavého myslenia, prežívania a konania.

Pre úspešné vyrovnanie s príznakmi tinnitu sa osvedčili takzvané multimodálne stratégie zvládania poruchy. Neodstránia síce poruchu ako takú, ale pomôžu k lepšiemu zvládaniu symptomatickej. Informačná fáza má za úlohu predchádzať panike, informovať čo sa deje v pacientovej hlave a doviesť ho k poznaniu, že na tinnitus si možno zvyknúť ako na hluk z diaľnice. Relaxačné techniky v kombinácii s nácvikom odvrátenia pozornosti a s technikami využívajúcimi emócie, zlepšujú schopnosť cieleného sústredenia. Expozícia, čiže postupné vystavovanie sa dávkam bežného hluku slúži na zastavenie únikových reakcií a je podporovaná nácvikom analýzy a zmeny nepriaznivých myšlienkových vzorcov.

generálmajor

Ján Samuel Strcula

Narodil sa 4. mája 1912 v obci Vyšná Boca pri Liptovskom Sv. Mikuláši. Po ukončení základného vzdelania študoval v rokoch 1932 – 1936 vo Vyššej priemyselnej škole s maturitou v Banskej Štiavnici. Na základnú vojenskú službu nastúpil v októbri 1936 do delostreleckého pluku 201 v Ružomberku. Po absolvovaní Vojenskej akadémie v Hraniciach na Morave bol 15. 8. 1938 povýšený na por. del. Potom pôsobil v delostreleckom pluku 8 vo Frenštáte pod Radhošťou. Počas septembrovej mobilizácie slúžil ako pobočník veliteľa oddielu delostreleckého pluku 37 pri Opave.

Po vyhlásení Slovenského štátu v marci 1939 sa vrátil k delostreleckému pluku 201 v Ružomberku ako náčelník štábu. Po reorganizácii slovenskej armády v máji 1939 sa stal veliteľom oddielu, neskôr batérie delostreleckého pluku 2 v Brezne nad Hronom, od decembra v Ružomberku. Prvého augusta 1940 bol povýšený na npor. del. Od konca júna 1941 až do augusta sa ako veliteľ batérie zúčastnil na ťažení proti ZSSR. Ďalej slúžil ako veliteľ batérie striedavo v Ružomberku a Žiline. Dňa 30. 4. 1943 sa stal oblastným veliteľom brannej výchovy v Dolnom Kubíne. Koncom apríla 1944 bol prevelený do pracovného práporu 3 v Sabinove Pracovného zboru národnej obrany.

Povstalec

Dňa 14. 6. 1944 sa stal veliteľom batérie delostreleckého pluku 2. Východoslovenskej armády v obci Vyšný Mirošov. Po jej odzbrojení nemeckou armádou na konci augusta sa dostal na povstalecké územie. Po reorganizácii 1. čs. armády bol

zaradený do II. taktickej skupiny. Jedenásteho septembra 1944 sa stal veliteľom delostreleckej batérie v obrannom úseku „Kosatec“, s hlavnou líniou Kráľova Lehota – Malužiná – Čertovica. Podieľal sa na ovládnutí údolia Váhu povstalcami a tým aj prerušení dôležitého cestného úseku z Liptovského Hrádku po Červený Kút a železničnej trate v priestore Kráľovej Lehoty. Rušil nepriateľské manévry, ako i prísun posíl. Dňa 21. 9. uskutočnil úspešný palebný prepád letiska Mokrad' pri Liptovskom Petri. Druhého októbra sa stal veliteľom delostrelectva celého obranného úseku „Kosatec“. Už o dva dni 4. 10. sa jeho batéria podieľala na zničení nemeckého pancierového vlaku, ktorý chránil rekonštrukciu strategického železničného mosta nad sútokom Bieleho a Čierneho Váhu východne od Kráľovej Lehoty. Pod jeho velením delostrelci naďalej uskutočňovali úspešné palebné prepady, okrem iného aj letiska Mokrad' a nepriateľskej batérie pri Liptovskom Hrádku, ktorý povstalci dokonca dočasne ovládli. Po okupácii Brezna nad Hronom 25. 10. dostal rozkaz presunúť delostrelectvo cez Jarabú, Mýto pod Ďumbierom a Podbrezovú smerom na západ a na Hrone sa pripojiť k povstaleckým jednotkám. Keďže Nemci medzitým odrezali ústupové cesty a obsadili Podbrezovú, ustúpil počas boja do doliny Bystrá smerom na Trangošku. Dňa 28. 10. bol povýšený na kpt. del. Po ústupe do hôr pôsobil v Nízkych Tatrách pri partizánskom zväzku Stalin.

V obnovennej armáde

Po prechode frontu bol 14. 2. 1945 prezentovaný v 1. Čs. armádnom zbore. Od apríla 1945 pôsobil ako osvetový dôstojník vo viacerých funkciách. Dňa 15. 9. 1945 bol povýšený na škpt., 4. 2. 1947 na mjr. del. Koncom júla 1947 bol pridelený do Hlavnej správy výchovy a osvetu MNO do Prahy ako prednosta 4. oddelenia. Začiatkom októbra nastúpil do Vysokej školy vojenskej v Prahe. Po jej ukončení ho 1. 3. 1950 ustanovili do funkcie náčelníka 2. oddelenia 5. divízie v Prahe. Dňa 28. 2. 1951 bol povýšený na pplk. Od septembra 1950 do decembra 1951 slúžil na veliteľstve hlavného tylu na MNO v Prahe.

V generálskych funkciách

V auguste 1952 sa stal zástupcom veliteľa 14. mechanizovanej divízie v Olomouci a v júni 1953 jej veliteľom. Medzitým bol 30. 4. 1953 povýšený na plukovníka a 1. 4. 1954 menovaný do hodnosti genmjr. Od novembra 1955 do decembra 1957 absolvoval štúdium Najvyššej vojenskej akadémie K. J. Vorošilova v Moskve. Dňa 15. 7. 1958 sa stal zástupcom veliteľa 2. vojenského okruhu (od 1. 9. 1965 Východného vojenského okruhu) v Trenčíne pre operačnú a bojovú prípravu. Dňa 8. 2. 1971 sa stal inšpektorom pre materiálovo-výcvikové otázky na MNO v Prahe. Na konci apríla 1972 bol preložený do zálohy. Počas svojej vojenskej kariéry zastával aj politické funkcie. V rokoch 1964 – 1971 bol poslancom Slovenskej národnej rady a v rokoch 1969 – 1971 aj Snemovne národov Federálneho zhromaždenia. Ako dôchodca žil v Trenčíne, kde 11. 1. 2012 vo veku nedožitých 100 rokov zomrel.

Text: PhDr. Igor Baka, PhD.
Vojenský historický ústav

JETÁK

Žeriavový tank JT-34 je súčasťou zbierky Vojenského historického múzea vo Svidníku. Duklianske múzeum, predchodca dnešného Vojenského historického múzea vo Svidníku, ho získalo v roku 1988 od Vojenského útvaru 7515 v Prešove. Exponát je inštalovaný v Parku bojovej techniky v blízkosti múzea.

Československá armáda potrebovala v súvislosti s opravami tankovej techniky v poľných podmienkach, zdvíhaním a premiestňovaním nákladu

s hmotnosťou nad 3 tony žeriavový tank. Najskôr sa uvažovalo o nákupe sovietskych žeriavových tankov SPK-5, ktoré by však bolo potrebné modernizovať. Nakoniec padlo rozhodnutie vypracovať vlastný prototyp žeriavového tanku.

Martinský žeriavový tank

Za riešiteľa projektu bol určený vtedajší Závod J. V. Stalina (ZJVS), n. p., v Martine. Projekt niesol označenie JETÁK. Využíval korbu, podvozok, motor a prevodovku sovietskeho tanku T-34/85. Konečný projekt sa zrodil v apríli 1958. Vzápätí sa začalo s výrobou prototypu, ktorý bol dokončený v júli 1960. Kontrolné skúšky sa uskutočnili vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť.

Po ich absolvovaní sa na prototyp vykonali dodatočné čiastkové úpravy. V príklope žeriavníka na kabíne pribudol pozorovací periskop MK-4, ktorý nahradil pôvodné pozorovacie hranoly. Na zabezpečenie činnosti žeriavu v tme pribudli dva kusy individuálnych infraprístrojov PPN-47. Po úspešných testoch začiatkom roka 1961 nasledovali vojskové skúšky, v rámci ktorých prototyp absolvoval jazdu po upravených a neupravených cestách v dĺžke 600 km. Rovnako bez problémov tank prešiel 500 km ciest v teréne s dôrazom na jazdu v horskom teréne. Preskúšala sa aj žeriavová nadstavba.

V Maroku i Poľsku

Žeriavový tank bol zaradený do výzbroje ako JT-34 v roku 1961. V roku 1962 sa začala v Martine výroba JT-34 päťkusovou overovacou sériou. V rokoch 1963 – 1966 sa vyrobilo dovedna 74 tankov. Jeden kus bol vyvezený aj do Poľska, to však začalo s vlastnou výrobou obdobného typu tanku. Šesť žeriavových tankov bolo v roku 1968 vyvezených do Maroka.

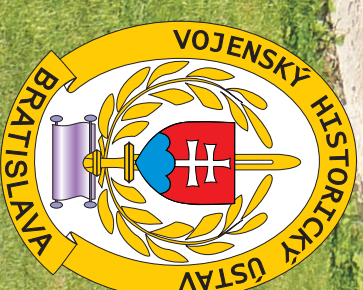
Žeriavový tank JT-34 slúžil najmä na montáž a demontáž tankových veží kanónov a iných celkov ťažkej bojovej techniky, pri vykladaní a nakladaní nákladu do hmotnosti 10 ton. Žeriavová nadstavba je plne otočná o 360°, pričom bolo možné meniť veľkosť vyloženia sklápaním alebo vysúvaním či zasúvaním ramena žeriava. Posádka tanku je dvojčlenná. Korba z pôvodného tanku T-34/85 bola prispôbena. V bočných šikmých pancieroch a na zadnom pancieri sú držiaky nosníkov odkladacej plošiny. Vnútorne a vonkajšie prídavné palivové majú celkový objem 880 litrov. Žeriav tanku je ovládaný vlastným autonómnym systémom. Je poháňaný olejovým regulačným čerpadlom RC-100, ktorého pohonnou jednotkou je štvortaktný osemvalcový zážihový motor typu Tatra T-60 C so vzduchovým chladením. Kabína žeriavníka je zhotovená z pancierového plechu a je rozdelená na časť pre žeriavníka a na motorový priestor žeriavu. Kabína je upevnená na tuhý rám a na spodnej časti má privarený veniec guľkovej dráhy. Výzbroj JT-34 tvorí tankový guľomet DTM kalibru 7,62 mm s 910 nábojmi, 10 ručných granátov, signálna pištoľ s jednou súpravou signálnych rakiet a osobné zbrane posádky. Žeriavový tank JT-34 bol súčasťou výzbroje československej armády takmer 30 rokov.

Text a foto: Mgr. Jozef Rodák

VHÚ – VHM Piešťany – Múzejné oddelenie Svidník

Základné technické údaje

Posádka:	2 osoby
Celková hmotnosť:	31,5 t
Dĺžka:	8 900 mm
Šírka:	3 000 mm
Výška:	3 000 mm
Svetlá výška:	400 mm
Maximálna rýchlosť po komunikáciách:	55 km/h
Priemerná rýchlosť po komunikáciách:	30 km/h
Priemerná rýchlosť v teréne:	25 km/h
Max. uhol stúpania:	30°
Max. bočný náклон:	25°
Výzbroj:	guľomet DTM kalibru 7,62 mm s príslušenstvom
Spotreba paliva po komunikáciách:	160 l/100 km
Spotreba paliva v teréne:	230 l/100 km
Rýchlosť otáčania žeriavu s bremenom do 3 t:	5,5 otáčky/min.
Rýchlosť otáčania žeriavu s bremenom do 10 t:	2 – 3 otáčky/min.

Žeravový tank JT-34 zo zbierok Vojenského historického múzea, múzejného oddelenia Svidník.